

ULOGA PRIVATNE ZAŠTITE NA NOGOMETNIM UTAKMICAMA 1. HNL

Blašković, Lučano

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:106378>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu

Odjel Sigurnosti i zaštite

Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti i zaštite

Lučano Blašković

ULOGA PRIVATNE ZAŠTITE NA NOGOMETNIM UTAKMICAMA 1. HNL

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, rujan 2019.

Karlovac University of Applied Sciences

Safety and Protection Department

Professional graduate study of Safety and protection

Lučano Blašković

**THE ROLE OF PRIVATE PROTECTION
AT THE CROATIAN FIRST FOOTBALL
LEAGUE**

Final paper

Karlovac, September 2019.

Veleučilište u Karlovcu

Odjel Sigurnosti i zaštite

Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti i zaštite

Lučano Blašković

ULOGA PRIVATNE ZAŠTITE NA NOGOMETNIM UTAKMICAMA 1. HNL

ZAVRŠNI RAD

Mentor: Davor Kalem, stuč.spec.crim.

Karlovac, rujan 2019.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
KARLOVAC UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Trg J.J.Strossmayera 9
HR-47000, Karlovac, Croatia
Tel. +385 - (0)47 - 843 - 510
Fax. +385 - (0)47 - 843 - 579

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Studij: Specijalistički stručni studij sigurnosti i zaštite

Usmjerenje: Zaštita na radu

Karlovac, 2019

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA

Student: Lučano Blašković

Matični broj: 0248027064

Naslov: Uloga private zaštite na nogometnim utakmicama 1. HNL

Opis zadatka:

1. Opisati povijest nasilja na sportskim natjecanjima
2. Navesti zakonske osnove za provođenje mjera private zaštite na nogometnim utakmicama
3. Pojasniti pojmove vezane uz mjere sigurnosti na nogometnim utakmicama
4. Prikazati infrastrukturu sportskog borilišta
5. Navesti obveze organizatora
6. Navesti mjere koje provode pripadnici private zaštite
7. Analizirati konkretan događaj 1. HNL

Zadatak zadan:

Rok predaje rada:
obrane:

Predviđeni datum:

01/2019

09/2019

09/2019

Mentor:

Predsjednik Ispitnog povjerenstva:

Davor Kalem, struč.spec.crim.

dr.sc. Jovan Vučinić, prof.v.š.

PREDGOVOR

Zahvaljujem se svome mentoru i voditelju završnog rada struč.spec.crim. Davoru Kalemu na pruženoj pomoći, korisnim savjetima i informacijama potrebnim za izradu rada. Posebna zahvala ide osobama koje su uvijek bile uz mene.

SAŽETAK

Sigurnost ljudi i imovine jedan je od preduvjeta ugodnog života, a okupljanje velikog broja ljudi na istom mjestu može narušiti tu sigurnost. Neka od mjesta na kojima se okuplja veliki broj ljudi su i športski objekti, a posebno popularni i s motrišta sigurnosti važni, nogometni stadioni. Svrha nogometa je da bude izvor zabave i relaksacije, ali ponekad zna biti izvor nezadovoljstva i frustracije koje treba zadržati pod kontrolom i obuzdati jer u takvim situacijama najviše stradaju nedužne osobe koje nemaju veze s događajem koji je uzrok nedoličnog ponašanja. Organizator natjecanja zakonski je obvezan osigurati sigurnost svih osoba koje sudjeluju na natjecanju, a najlakši način da se to postigne je preventivno djelovanje koje mu je omogućeno zakonom. Preventivnim djelovanjem eliminiraju se mogući uzročnici narušavanja sigurnosti u športskim objektima, a u moguće uzročnike uvrštavaju se alkohol, droge, pirotehnička sredstva i transparenti.

Pojedini incidenti se ne mogu predvidjeti i potrebno je osigurati dovoljan broj adekvatno opremljenih i obučениh osoba koje mogu pravovremeno intervenirati i staviti situaciju pod kontrolu. Takve situacije su izazovne, vrlo opasne, a za neke i pogubne. Kako bi bili spremni ispravno postupiti na svaki incident, svi koji su uključeni u pružanje zaštite na športskim natjecanjima moraju proći adekvatnu obuku, svakodnevno se educirati i fizički pripremati jer u trenutku obnašanja dužnosti pružanja zaštite u športskim objektima njihovo psihofizičko stanje mora biti na vrhuncu. Jedna od najbitnijih stavki koju većina pružatelja zaštite na športskim natjecanjima izostavlja je simulacija nereda na stadionima. Simulacija se provodi sa biranom skupinom ljudi, odnosno volonterima koji u vrijeme kada se ne odvija športsko natjecanje, na praznom stadionu dočaravaju situacije kao što su uporaba pirotehničkih sredstava ili masovne tučnjave. Provođenje takve vježbe nije od koristi samo zaštitarima i ministarstvu unutarnjih poslova, već i vatrogascima i hitnoj pomoći kojima je izuzetno stresno naći se u situacijama s ekipama s kojima nisu uigrani i ne znaju njihov princip rada, a najbitnije od svega je što se sve događa u kontroliranim uvjetima i nije narušena sigurnost ljudi i imovine.

Ključne riječi: nogomet, sigurnost, športski objekti, privatna zaštita

SUMMARY

Safety of people and property is one of the preconditions for a comfortable life, and gathering a large number of people in the same place can impair that safety. Some of the places where a large number of people gather are also sports facilities, especially football stadiums, which are also especially popular from the point of view of safety. The purpose of football is to be a source of fun and relaxation, but sometimes it can be a source of discontent and frustration that must be kept under control and restrained, because in such situations, innocent people who have nothing to do with the event causing the misconduct are most affected. The organizer of the sports event is legally obliged to ensure the safety of all persons participating in the event, and the easiest way to achieve this is through preventive action provided for by law. Preventive action eliminates the possible causes of security breaches in sports facilities, and the possible causes include alcohol, drugs, pyrotechnics and banners.

Certain incidents cannot be foreseen and a sufficient number of adequately equipped and trained persons are required to be able to intervene in a timely manner and to control the situation. Such situations are challenging, very dangerous and, in some cases, disastrous. In order to be prepared to handle every incident properly, everyone involved in the protection of sports events must receive adequate training, daily education and physical preparation, as their psychophysical state must be at the peak of their duty to provide protection in sports facilities. One of the most important things that most providers of protection in sports events miss out are simulations of stadium riots. The simulation is conducted with a select group of people, i.e. volunteers who enact situations, such as the use of pyrotechnics or mass fights at an empty stadium when the sports event is not taking place. Conducting such an exercise is not only beneficial to security guards and the Ministry of the Interior, but also to firefighters and ambulance services who find it extremely stressful to find themselves in the situations with teams that are not well-versed and do not know their working principle. Most importantly, everything happens in controlled conditions and the security of people and property is not compromised.

Key words: soccer, security, sports facilities, private security

SADRŽAJ

PREGOVOR	II
SAŽETAK	III
SUMMARY	IV
SADRŽAJ	V
1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metoda prikupljanja.....	1
1.3. Struktura rada	1
2. POVJEST NASILJA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA U EUROPI	2
2.1. MEĐUNARODNI AKTI DONESENI U CILJU SPRJEČAVANJA NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA.....	3
2.2. RAZVOJ ZAKONSKE REGULATIVE U SVRHU SPRJEČAVANJA NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA U EUROPSKIM ZEMLJAMA.....	4
2.3. ZAKONSKA REGULATIVA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	6
3. ŠPORTSKO NATJECANJE	10
3.1. ŠPORTSKI OBJEKT – STADION	11
4. STADIONSKA INFRASTRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE	12
4.1. PODRUČJE IZVAN STADIONA	12
4.2. PERIMETAR STADIONA, ULAZNE RAMPE I KONTROLNE TOČKE.....	12
4.3. PERIMETAR OKO TERENA ZA IGRU, ULAZI NA TEREN ZA IGRU U SLUČAJU NUŽDE, ULAZI ZA IGRAČE.....	13
4.4. PODRUČJE ZA GLEDATELJE	13
4.5. PROSTORIJE ZA SNAGE SIGURNOSTI I TELEVIZIJSKO NADGLEDANJE.....	14
4.6. TELEFOSNKE INSTALACIJE.....	15
4.7. SIGURNOST OD POŽARA.....	16
4.8. PRVA POMOĆ.....	16
4.9. SUSTAV PRODAJE ULAZNICA I KONTROLA ULASKA	17
5. SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE	18
5.1. POVJERENIK ZA SIGURNOST	18
5.2. REDARSKA SLUŽBA I MJERILA ZA UTVRĐIVANJE BROJA REDARA	21
5.3. REDAR	23
5.4. GRUPA ZA VEZU	24
6. ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE.....	26
6.1. OBEVEZA SURADNJE SA TIJELIMA JAVNE VLASTI.....	26
6.2. ODNOS SA KLUBOVIMA NAVIJAČA.....	26
6.3. STRATEGIJA ODVAJANJA GLEDATELJA I RAZILAŽENJA PUBLIKE	27
6.4. INSPEKCIJA; PROVJERA I ČUVANJE STADIONA.....	28
6.5. ZAŠTITA GOSTUJUĆE MOMČADI.....	28

6.6.	PUTOVANJE GOSTUJUĆIH NAVIJAČA.....	29
6.7.	INFORMACIJE ZA GLEDATELJE	29
6.8.	OTVARANJE ULAZA STADIONA ZA GLEDATELJE	30
6.9.	PREGLEDAVANJE GLEDATELJA	30
6.10.	NAZOČNOST SIGURNOSNOG OSOBLJA.....	31
6.11.	ALKOHOL I BEZALKOHOLNA PIĆA.....	31
6.12.	OGRANIČAVANJE KRETANJA GLEDATELJIMA, UDALJAVANJE SA STADIONA I USKRAĆIVANJE ULAZA 33	
6.13.	ZADRŽAVANJE NAVIJAČA NA STADIONU	33
7.	UTAKMICE VISOKOG RIZIKA	34
8.	ELABORAT OSIGURANJA.....	37
8.1.	OPĆE ODREDBE, ZAKONSKE PRETPOSTAVKE	37
8.2.	OVLAŠTENJA REDARA.....	39
8.3.	PROSUDBA RIZIKA TE OPERATIVNI PLAN.....	41
8.3.1.	Rangiranje utakmice prema stupnju rizika.....	41
8.3.2.	Koordinacija djelovanja	41
8.3.3.	Taktička pravila postupanja redara.....	42
8.3.4.	Sektorska podjela prostora stadiona	42
8.3.5.	Zadaće zaštitara – redara	43
8.3.6.	Prostorije za službene osobe	44
8.3.7.	VIP salon.....	44
8.3.8.	Tunel ispod tribina	45
8.3.9.	Prostor za gostujuće navijače tribina zapad – C, „box“	45
8.3.10.	Tribine: zapad – A – B – C.....	46
8.3.11.	Zadaće redara kod žurne evakuacije	47
8.3.12.	Zaštita od požara	47
8.3.13.	Održavanje veze između redara	47
8.3.14.	Vremenski slijed.....	47
8.4.	Prilozi	48
8.5.	Reference.....	48
8.6.	SMJEŠTAJ UREĐAJA I OPREME.....	54
9.	STANJE SIGURNOSTI U NK SLAVEN BELUPO KOPRIVNICA.....	57
10.	ZAKLJUČAK.....	60
11.	LITERATURA.....	61

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog rada je pobliže objasniti ulogu privatne zaštite na nogometnim utakmicama 1. i 2. hrvatske nogometne lige kao i svaki element njezinog doprinosa sveopćoj sigurnosti od samog početka, koji je kupovina karata za utakmicu do ispraćanja svih sudionika sa mjesta odigravanja utakmice s ciljem da se minimaliziraju mogući incidenti. Postepeno ljudi gube interes za rad u privatnoj zaštiti i glavni cilj mi je bio ponovno približiti kompleksnost i ljepotu u kaosu koji privatna zaštita na nogometnim stadionima pruža.

1.2. Izvori podataka i metoda prikupljanja

Prilikom izrade rada korišteni su zakoni i propisi kao temeljna i polazna točka u svrhu očuvanja sigurnosti na športskim natjecanjima, a stručna literatura, Internet izvori i elaborati s ciljem prikaza primjene zakona i propisa. Metode koje su se koristile pri prikupljanju podataka su metoda kompilacije i metoda deskripcije.

1.3. Struktura rada

Rad je podijeljen u 10 dijelova, a srž ovog rada čine Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima i pravilnik o sigurnosti na nogometnim utakmicama koji detaljno prikazuju svaki aspekt privatne zaštite kojeg se moraju pridržavati svi sudionici natjecanja na sveopću dobrobit. A kako bi se pobliže prikazalo pružanje zaštite na utakmici korišten je elaborat osiguranja za prvenstvenu nogometnu utakmicu 1. HNL koji je polazna točka, sa svim potrebnim elementima da utakmica prođe u najmanju ruku bez incidenata.

2. POVJEST NASILJA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA U EUROPI

Nasilje na športskim natjecanjima nije problem koji se javio u zadnjih nekoliko desetljeća, to je problem s kojim se svijet bori još od antičkog doba, a rezultiralo je brojnim ubojstvima, teškim ozljedama i velikim materijalnim štetama. Jedan od najranijih zapisa o sukobima između dvije skupine navijača potječe od Tacita koji opisuje neredu tijekom gladijatorskih igara u Pompejima 59. godine kada je došlo do verbalnog sukoba skupine gledatelja iz Nucerijske i Pompejske. Uslijed verbalnog sukoba došlo je do fizičkog obračuna koji je rezultirao velikim brojem ubijenih i ozlijeđenih osoba. Zbog nastalog događaja oba kluba su raspuštena, a građanima Pompejske je nametnuta desetogodišnja zabrana sudjelovanja na športskim natjecanjima.

U srednjem vijeku Crkva je u više navrata službeno zabranila igru „soule“ zbog brutalnosti igre i promicanja nemira. Soule se igrala u ruralnim dijelovima Francuske, a uključivala je borbu dviju momčadi za posjed nad svinjskom mješinom. Iz istog razdoblja datira i igra „calcio fiorentino“ odnosno oblik nogometa koji se igrao u Firenci između 16. i 18. stoljeća, gdje je vidljivo prvo korištenje brojnih mjera održavanja reda među gledateljima poput odvajanja suparničkih navijača, zabrana ulaska navijača u igralište, niska razina tolerancije prema ispadima i nazočnost redarstvenih snaga [1].

Kako nasilje na športskim natjecanjima nije moguće u potpunosti iskorijeniti, najbolji način da se suzbiju neredi na natjecanjima su represivne mjere kojima su temelji bili događaji u prošlosti. U represivne mjere spadaju zakoni, propisi, razdvajanje suparničkih navijača, policijske nazočnosti prilikom dolaska gostujućih navijača, formiranje sigurnosnog prstena oko stadiona, pretrage i pregled navijača, instaliranje videonadzora na stadionima, nazočnosti policijskih službenika između navijačkih skupina na tribini, te prikupljanje informacija između športskih klubova i policije o očekivanom broju navijača, trasi kretanja, vođi puta itd. [2].

2.1. MEĐUNARODNI AKTI DONESENI U CILJU SPRJEČAVANJA NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA

Temeljni i univerzalni propis koji je donesen s namjerom suzbijanja bilo kakvog oblika nasilja, pa tako i nereda na športskim natjecanjima je „Opća deklaracija o ljudskim pravima“ (NN 12/09) koja je usvojena i proglašena „Rezolucijom“ od Opće skupštine Ujedinjenih naroda 10. prosinca 1948. kojom se štiti pravo na život, zabranjuje mučenje i ponižavajuće postupanje, štiti pravo na slobodu i pravično postupanje u sudskim postupcima¹ [13].

Međunarodni akt koji težište stavlja na sprečavanje nasilja i nereda na športskim natjecanjima je Europska konvencija o nasilju i nedoličnom ponašanju gledatelja na športskim priredbama, posebice nogometnim utakmica² (u daljnjem tekstu Konvencija) donesena 19. kolovoza 1985. godine u Strasbourgu. Razlog donošenja Konvencije je jedna od najvećih tragedija u povijesti nogometa na utakmici finala Lige Prvaka između Liverpoola i Juventusa na stadionu Heysel³ u Bruxellesu gdje je poginulo 39 osoba i ozlijeđeno preko 600 osoba, a sve zbog navijačkih nereda. Iste godine Velika Britanija donosi Zakon o sportskim priredbama, a 1986. Zakon o javnom redu i miru. Uz prethodno doneseni Zakon o policijskoj proceduri u prikupljanju dokaza u kaznenom postupku Velika Britanija je postala predvodnik u borbi protiv nasilja na športskim natjecanjima nakon dugog niza godina u borbi s „huliganima“ [2].

Cilj Konvencije je bio da sve države članice potpisnice Konvencije obveže na donošenje odredbi u nacionalnom zakonodavstvu kojim će se spriječiti i nadzirati protupravno ponašanje na športskim natjecanjima, i to pije svega donošenje odredbi propisanih člankom 3. do 6. konvencije⁴, a uglavnom se odnose na mjere koje je

¹ Članak 3, članak 5 i članak 10 Opće deklaracije o ljudskim pravima (NN 12/09), donesene 10. prosinca 1948.

² European Convention on Spectator Violence and Misbehavior at Sports Events and in particular at Football Matches, www.conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Htm/120.htm [14].

³ Dana 29. svibnja 1985. godine dogodila se jedna od najvećih tragedija u povijesti nogometa kao posljedica navijačkih nereda. U finalu Lige prvaka sastali su se Liverpool i Juventus na stadionu Heysel u Bruxellesu i svaki klub je imao svojih 25 000 navijača. Veliki broj talijanskih navijača se domogao ulaznica za sektor Z koji je bio neposredno uz sektor X i Y na kojem su se nalazili najekstremniji navijači Liverpoola koji su prodrli u sektor Z s namjerom napada na navijače Juventusa. Bježeći pred njima navijači Juventusa su nagrnuli na vanjski zid stadiona koji se pod njihovom težinom srušio. Poginulo je 39 ljudi, ozlijeđeno ih je preko 600. utakmicu je osiguravalo 2290 policajca, a unatoč tragediji utakmica je odigrana kako ne bi došlo do daljnje eskalacije sukoba [18].

⁴ Te odredbe Konvencije odnose se na mjere koje je potrebno poduzeti, potom na međunarodnu suradnju, te na identifikaciju izgreznika i postupanje s izgreznicima.

potrebno poduzeti, potom na međunarodnu suradnju, te na identifikaciju izgređnika i postupanje sa izgređnicima. Jednu od važnijih funkcija s međunarodnog aspekta ima i članak 2. Konvencije kojim je propisana nacionalna suradnja vladinih odjela i drugih javnih agencija u borbi protiv nasilja i nešportskog ponašanja gledatelja, a tu svrhu je 2013. odlukom Vlade RH osnovan Nacionalni odbor za borbu protiv nasilja u športu sa zadaćom što dosljednije i opsežnije primjene preventivnih i represivnih mjera u cilju suzbijanja nereda na športskim natjecanjima [2].

2.2. RAZVOJ ZAKONSKE REGULATIVE U SVRHU SPRJEČAVANJA NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA U EUROPSKIM ZEMLJAMA

Intenzitet i učestalost nasilja i nedoličnog ponašanja na športskim natjecanjima varira od države do države, a sukladno tome svaka od država prema preporukama Konvencije i ostalim direktivama koje su prethodno spomenute nastoji odrediti zakonodavni okvir kojim će na najdjelotvorniji način, primjenom preventivnih i represivnih mjera iskorijeniti ili smanjiti nasilje na športskim natjecanjima.

Jedna od predvodnica u borbi protiv nasilja na športskim natjecanjima je bila Engleska, koja je prva država koja je 1989. donijela poseban Zakon o nogometnim navijačima. Tim Zakonom je propisan veći broj kaznenih djela i prekršaja u kojima su počinitelji nogometni navijači ili organizatori nogometnih utakmica, a osim što su Zakonom propisana nedozvoljena ponašanja i sankcije za počinitelje, njime se referira i upućuje na primjenu Zakonom o javnom redu iz 1986. godine koji je propisao sankcije za počinjenje kaznenih djela izazivanja rasne mržnje koje se učestalo događalo na športskim natjecanjima. U svrhu usavršavanja i razvijanja mehanizma kaznenopravne zaštite športa Engleska je 1991. donijela Zakon o deliktima na nogometnim utakmicama koji je 1999. godine izmijenjen i dopunjen Zakonom o deliktima i neredima na nogometnima utakmicama. Kako bi sigurnost podigli stepenicu više, 2000. godine Engleska je donijela Zakon o neredima na nogometnim utakmicama koji je 2002 bio izmijenjen i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o neredima na nogometnim utakmicama. Zbog odlučne i dosljedne primjene zakonskih propisa, kao i stroge kaznene politike engleskih sudova, Engleska je u kratkom periodu postigla

uspješne rezultate u suzbijanju nasilja na športskim natjecanjima, što je vidljivo na utakmicama Engleskih stadiona koji više nemaju zaštitne ograde, a incidenta na športskim natjecanjima gotovo i nema [2].

Parlament Republike Poljske 1997. godine izglasao je Zakon o sigurnosti javnih okupljanja sa velikim brojem sudionika zbog obveze koje je preuzeo ratifikacijom Konvencije 1995., a i zbog činjenica da se broj nasilja kao i intenzitet na poljskim športskim natjecanjima povećavao. U Poljskoj su deliktna ponašanja počinjena na športskim natjecanjima zakonom pripisana kao kaznena djela u slučajevima kada obuhvaćaju primjenu nasilja prema životu i zdravlju ljudi ili prilikom nasilničkog ponašanja sa namjerom oštećenja imovine. Ostali prekršaji označeni su kao huligansko ponašanje, a obuhvaćaju akte kršenja javnog reda i mira počinjenih na športskim priredbama ili u vezi s športskim natjecanjima. Iako se broj akata gotovo prepolovio, 2001. godine izmijenjen je i dopunjen Zakon o sigurnosti javnih okupljanja sa velikim brojem sudionika.

Krajem devedesetih godina prošlog stoljeća problem nasilja u Italiji dosegnuo je vrhunac čime je Italija bila prisiljena usvojiti Zakon broj 401. koji je propisao mjere za zaštitu sustava športskih natjecanja, suzbijanje nasilja na športskim priredbama, sprječavanje namještanja športskih rezultata i suzbijanje nezakonitog klađenja na športske rezultate. Zakon 401 nije bio dovoljan da u veljači 2007. godine na Siciliji na nogometnoj utakmici između Catanie i Palerma bude ubijen policijski službenik⁵. Taj događaj je bio povod za donošenje Zakona o borbi protiv nasilja na nogometnim utakmicama, kojim je propisana stroga zatvorska kazna u trajanju od 5 do 15 godina zatvora za one počinitelje koji se tijekom nereda na nogometnim utakmicama opiru uhićenju ili se na bilo koji drugi način tjelesno suprotstavljaju redarskoj službi ili policiji. Kao kazneno djelo je propisano i posjedovanje pirotehničkih sredstava najmanje 24 sata prije održavanja športskog natjecanja, ali predviđene su i visoke novčane kazne za one nogometne klubove koji podržavaju djelovanje ekstremnih navijačkih skupina registriranih kao izgređničke navijačke skupine [2].

⁵ Ubijeni policajca je bio Filippo Raciti za kojeg se prvotno smatralo da je ubijen bombom kućne izrade koju su sa tribine u njegov policijski automobil bacili navijači Caranie, da bi autopsija kasnije pokazala da je umro od ozljeda zadobivenih udarcem istrgnutim umivaonikom od strane navijača. www.index.hr/sport/clanak/talijanskom-huliganu-11-godina-zatvora-za-ubojstvo-policajca-u-cataniji-2007/578591.aspx

2.3. ZAKONSKA REGULATIVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prvi pravi korak u borbi protiv nasilja na športskim natjecanjima u Republici Hrvatskoj bio je Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (u daljnjem tekstu Zakon) usvojen je na sjednici Hrvatskog sabora 15. srpnja 2003. godine, a stupio je na snagu dana 23. srpnja 2003. godine kada je i objavljen u Narodnim novinama 117/03. Sve do donošenja Zakona, Republika Hrvatska nije imala niti jedan pravni akt koji bi bio usklađen s Europskom konvencijom o nasilju i nedoličnom ponašanju gledatelja na športskim događajima, već su tu problematiku do donošenja Zakona uređivali samo neki Zakoni u Republici Hrvatskoj. Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira (NN 5/90, 30/90, 47/90, 29/40) primjerice u članku 13. koji se odnosi na tuču, svađu ili viku na javnom mjestu, potom članku 6. koji se odnosi na naočito drsko i nepristojno ponašanje na javnom mjestu ili članku 17. koji se odnosi na omalovažavanje ili vrijeđanje državnih organa i službenih osoba; Zakon o javnom okupljanju (NN 128/99, 90/05, 139/05, 150/05, 82/11 i 78/12) u članku 18. regulirano je ponašanje sudionika javnog okupljanja, pa je tako zabranjeno nositi oružje ili predmete na okupljanje kao i alkoholna pića, te simbole kojima se potiče na rat, uporabu nasilja, nacionalnu, vjersku i rasnu mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti; kao i neka kaznena djela opisana u Kaznenom zakonu Republike Hrvatske⁶ (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 i 118/18) poput sudjelovanja u tučnjavi iz članka 122., tjelesne ozljede iz članka 117., oštećenje tuđe stvari iz članka 235. ili nasilničko ponašanje iz članka 323 a. su se često primjenjivala na počinitelje izgređa na športskim natjecanjima [2].

Svrha Zakona je osiguravanje sigurnosti gledatelja, natjecatelja i drugih sudionika športskog natjecanja ili športske priredbe i stvaranje okruženja koje sprječava, suzbija i sankcionira nedolično ponašanje, nereda, te nasilje, prije, za vrijeme i poslije športskog natjecanja ili športske priredbe, zaštite gledatelja koji se dolično ponašaju, zaštitu drugih građana i njihove imovine, te stvaranje uvjeta da športsko natjecanje ili športska priredba što više doprinosi kvaliteti života građana, osobito mladeži [3].

Vremenom se uočilo da Zakonom nisu riješena neka važna pitanja. Prije svega nemogućnost kvalitetne provjere izrečene sigurnosne i zaštitne mjere, kao i samo sankcioniranje osobe koja prekrši takvu mjeru, iz razloga da su se i dalje bilježili teži

⁶ Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 i 118/18) [16].

oblici protupravnih ponašanja tih osoba, a izrečene kazne počiniteljima bile relativno blage i bilo je potrebno pristupiti izmjeni Zakona [2].

Osim pooštrenja sankcija za počinitelje, jedna od najvažnijih novina Zakona o izmjenama i dopunama Zakona (NN 76/06) koji je usvojen 09. lipnja 2006. je da osoba kojoj je izrečena zaštitna odnosno sigurnosna mjera zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima ili mjera opreza je dužna najkasnije dva sata prije početka određenog športskog natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta, javiti se dežurnom policijskom službeniku, te ga izvijestiti o adresi na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja određenog športskog natjecanja, kao i za vrijeme od njegova izlaska iz policijske postaje do isteka dva sata nakon završetka natjecanja. Također se uvelo ustrojavanje i vođenje Zbirke podataka prijestupnika i događaja na športskim natjecanjima.

Trend navijačkih nereda nije opadao ni nakon donošenja izmjena i dopuna Zakona 2006. pa su napravljene još dvije izmjene i dopune. Prva koja je usvojena 27. ožujka 2009. godine. i finalna izmjena i dopuna Zakona koja je još uvijek na snazi i na temelju kojih je izrađen ovaj rad usvojena je 11. ožujka 2011. godine [2].

Zakonom se propisuju⁷ [3]:

- protupravna ponašanja prije, za vrijeme i nakon športskog natjecanja ili športske priredbe (u daljnjem tekstu: športsko natjecanje),
- obveze i odgovornosti športskih udruga, ustanova i trgovačkih društava (u daljnjem tekstu: športski klub) koji su organizatori ili sudjeluju u športskom natjecanju, te športskih saveza i drugih športskih udruga više razine,
- posebni uvjeti koje mora ispunjavati stadion i obveze vlasnika ili korisnika stadiona,
- obveze i odgovornosti športaša, trenera, sudaca i drugih osoba koje vode športsko natjecanje,
- obveze i odgovornosti sredstava javnog priopćavanja,
- obveze i ovlasti ministarstva nadležnog za poslove športa i ministarstva nadležnog za unutarnje poslove u provođenju ovog Zakona,

⁷ Članka 2. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11).

- kaznena, djela, prekršaji i sankcije za protupravna ponašanja propisana ovim Zakonom.

Protupravnim ponašanjem u smislu ovog Zakona smatra se⁸ [3]:

- posjedovanje ili konzumiranje alkoholnih pića i drugih pića koja sadrže više od 6% alkohola, droga te posjedovanje pirotehničkih sredstava, oružja i drugih sredstava pogodnih za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja,
- pokušaj unošenja ili unošenje na stadion alkoholnih pića, droga, pirotehničkih sredstava, oružja i drugih predmeta koji su prema prosudbi redara pogodni za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja,
- pokušaj ulaska, dolazak i boravak na prostoru stadiona u alkoholiziranom stanju iznad 0,50 g/kg, odnosno odgovarajući iznos miligrama u litri izdahnutog zraka,
- maskiranje lica kapom, maramom ili na drugi način radi prikrivanja identiteta,
- pokušaj unošenja, unošenje i isticanje transparenta, zastave ili druge stvari s tekstom, slikom, znakom ili drugim obilježjem kojima se iskazuje ili potiče mržnja ili nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti,
- bacanje predmeta u natjecateljski prostor ili gledateljski prostor,
- pjevanje pjesama ili dobacivanje poruka čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju ili nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti,
- paljenje i bacanje pirotehničkih sredstava,
- paljenje ili uništavanje na drugi način navijačkih rekvizita i drugih predmeta,
- pokušaj nedopuštenog ulaska ili nedopušten ulazak u natjecateljski prostor ili u gledateljski prostor ili prostor koji je namijenjen sucima ili drugim osobama koje sudjeluju u športskom natjecanju,
- boravak i zadržavanje na mjestu u gledateljskom prostoru za koje se ne posjeduje ulaznica ili odgovarajuća isprava izdana od strane organizatora.

Protupravna ponašanja mogu biti ostvarena tijekom čitavog razdoblja od polaska, putovanja, trajanja natjecanja do povratka sa športskog natjecanja [3].

Zakonom nije moguće obuhvatiti sve pojedinosti vezane za nogometne utakmice, jer Zakon obuhvaća sva natjecanja u Republici Hrvatskoj. Zbog toga je napravljen Pravilnik o sigurnosti na nogometnim utakmicama (u daljnjem tekstu Pravilnik) čija je

⁸ Članka 4. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11).

svrha spriječiti narušavanje sigurnosti natjecatelja, službenih osoba, gledatelja i drugih osoba.

3. ŠPORTSKO NATJECANJE

Zakonom se športskim natjecanjem smatra svako pojedino nogometno natjecanje u okviru sustava športskih natjecanja uspostavljenog na temelju Zakona o športu, u kome se natječu domaći i gostujući športski klub, međunarodno natjecanje organizirano na području Republike Hrvatske, natjecanje u sustavu europskih i svjetskih športskih organizacija, natjecanje za koje postoji procjena mogućnosti izbijanja nereda i nasilja te natjecanje u inozemstvu u kojem sudjeluje reprezentacija ili športski klub iz Republike Hrvatske⁹.

Organizator športskog natjecanja (u daljnjem tekstu: organizator) dužan je procijeniti mogućnost izbijanje nereda i nasilja na športskom natjecanju i poduzeti preventivne mjere radi njihovog sprječavanja i suzbijanja. U procjeni opasnosti od nereda i nasilja i ocjeni potrebnih mjera za njihovo sprječavanje i otklanjanje dužan je surađivati s nadležnim policijskim tijelom i osigurati dovoljan broj osoba, uključujući i policijske službenike, na prostoru športskog objekta i u njegovoj neposrednoj blizini, radi provođenja mjera sigurnosti športskog natjecanja. Organizator je dužan postupati po nalogu policije glede poduzimanja mjera sigurnosti u postupku pripreme, organiziranja i održavanja športskog natjecanja.

Ovisno o vrsti športskog objekta, očekivanom broju gledatelja, te ocjeni opasnosti za izbijanje nereda i nasilja, organizator mora na športskom natjecanju imati redarsku službu s dovoljnim brojem redara. Redarsku službu mogu činiti zaposlenici organizatora, redari dragovoljci, članovi kluba navijača koji su osposobljeni za obavljanje poslova redara na športskom natjecanju i zaštitare/čuvare zaposlene u trgovačkom društvu koje ima odobrenje za obavljanje djelatnosti privatne zaštite.

Kada je za vrijeme održavanja športskog natjecanja došlo do protupravnog ponašanja gledatelja u većem opsegu, službene osobe organizatora dužne su privremeno ili trajno prekinuti športsko natjecanje [3].

Športsko natjecanja spada u javno okupljanje, a temeljem Ustava Republike Hrvatske članak 42. navodi se: „Svakome se priznaje pravo na javno okupljanje i mirni prosvjed

⁹ Članka 3. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11).

u skladu sa zakonom“. Članka 42 Ustava ne odnosi se na osobe koje su prekršile Zakon [5].

3.1. ŠPORTSKI OBJEKT – STADION

Športskim objektom (u daljnjem tekstu: stadion) smatra se otvoreni ili zatvoreni objekt koji služi obavljanju određenih djelatnosti kada se povremeno koristi za športsko natjecanje, te prostor na kojem se ulazak i kretanje osoba uvjetuje posjedovanjem ulaznice ili posebne dozvole koju izdaje organizator¹⁰.

Stadion, pored uvjeta propisanih posebnim propisima, mora imati dovoljan broj ulaza, odnosno izlaza, mogućnosti postavljanja odgovarajućih ograda ili drugih prepreka radi odvajanja pojedinih skupina gledatelja, uspostavljene sustave obavještanja, zaštitu od požara, prostor za pružanje hitne medicinske pomoći, dovoljan broj sanitarnih čvorova lociranih na pojedinim dijelovima stadiona, a stadioni na kojima se održavaju športska natjecanja prema pravilima ovog Zakona i uređaje za kontrolu i brojanje ulaznica te neprekidni video nadzor s mogućnošću ispisa i pohranjivanja snimljenog zapisa o ponašanju gledatelja na ulazima, izlazima i cijelom prostoru stadiona gdje se nalaze gledatelji, kojeg organizator, vlasnik ili korisnik stadiona mora dostaviti policiji na njezin zahtjev, radi korištenja u prekršajnom ili kaznenom postupku.

Ako stadion ima parkiralište, prostor za parkiranje ili je njegovo parkiralište nedovoljno za prihvatanje očekivanog broja autobusa i osobnih automobila, organizator je dužan od nadležnog tijela grada ili općine na čijem području se nalazi stadiona, ishoditi odgovarajuće odobrenje da se određeni prostor koristi za parkiranje autobusa i osobnih automobila.

Ukoliko stadiona nije opremljen ili organizator ne ispuni gore navede obveze, policija može zabraniti održavanje športskog natjecanja [3].

¹⁰ Članka 3. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11).

4. STADIONSKA INFRASTRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

4.1. PODRUČJE IZVAN STADIONA

Pristup stadionu treba biti olakšan učinkovitom mrežom putova za privatni prijevoz i, ukoliko je moguće, prikladnim vezama do javnog prijevoza u blizini stadiona.

Neophodno je postaviti velike natpise koji sadržavaju upute o pravcima (položaj sektora i ulaza), u neposrednoj blizini stadiona.

Prilazi stadionu moraju biti označeni na primjereni način (na primjer: putem piktograma), kako bi vodili gledatelje do njihovih sektora, i sve rampe, ulazna i izlazna vrata moraju biti u funkciji i jednako tako jasno obilježena znakovima koji su univerzalno razumljivi [3].

4.2. PERIMETAR STADIONA, ULAZNE RAMPE I KONTROLNE TOČKE

Perimetar koji okružuje stadion može biti ograđeno zidom ili ogradom koji trebaju biti visine od najmanje 2,5 metara i ne smije omogućavati penjanje, probijanje, rušenje ili uklanjanje.

Sva ulazna vrata moraju biti takva da se mogu brzo otvoriti ili zatvoriti bez da se uzrokuje bilo kakva opasnost. Vrata trebaju biti otporna na pritisak od velikog mnoštva ljudi. Kada su otvorena, vrata moraju biti potpuno zaštićena. Vrata također moraju imati brave otporne na vatru.

Ulazi i izlazi¹¹ samog stadiona i područje koje okružuje stadion, a služe kao kontrolne točke moraju biti opremljeni uređajima za pretraživanje osoba i pregledavanje predmeta te za njihovo sigurno pohranjivanje i moraju biti izrađeni na način da olakšavaju protok osoba i vozila unutar i izvan stadiona [3].

¹¹ Članak 17. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11).

4.3. PERIMETAR OKO TERENA ZA IGRU, ULAZI NA TEREN ZA IGRU U SLUČAJU NUŽDE, ULAZI ZA IGRAČE

Teren za igru mora biti zaštićen od upadanja neovlaštenih osoba. Kako bi se spriječio neovlašteni pristup, stadioni mogu imati ogradu visine od 2,20 metara (metalnu ili ogradu od sigurnosnog stakla, itd.), prikladni jarak koji sprečava upadanje ili kombinaciju tih prepreka.

Ograda prema terenu za igru može biti uklonjena kada su ispunjene druge mjere tehničke zaštite (video nadzor), kao i organizacijske mjere (postavljanje horizontalnih barijera za sprječavanje ulaska gledatelja), te posebno utvrđeni postupci redarske službe u Planu organizacije utakmice.

Svi stadioni moraju imati mogućnost ulaska na teren za igru u slučaju evakuacije. Vrata u slučaju nužde moraju biti pripojena ogradi koja okružuje teren za igru. Ukoliko su područja za gledatelje jarkom odvojena od terena za igru, mjesta za prelazak (mostovi), moraju biti osigurani u blizini vrata za slučajevne nužde. Iznimno se mogu koristiti alternativni izlazni putevi ako postoji dovoljan broj prikladnih izlaza i ukoliko Hrvatski nogometni savez izda odobrenje.

Izlazna vrata u slučaju nužde moraju biti dovoljno široka i takva da ih se može brzo i jednostavno otvoriti u smjeru terena za igru. Njihov smještaj treba biti u izravnoj liniji sa stepeništem tribine za gledatelje. Mjesta za slučajevne hitne evakuacije na teren za igru ne smiju biti zaklonjena reklamnim panoima ili bilo kakvim drugim predmetima.

Kod izlaza se uvijek mora nalaziti redar, a izlazna vrata moraju biti otključana. Trebaju biti različite boje od okolnog područja i jasno prepoznatljiva putem brojeva ili slova na obje strane izlaza [4].

4.4. PODRUČJE ZA GLEDATELJE

Utakmice u sustavu natjecanja HNS-a 1. i 2. HNL igraju se na stadionima sa sjedećim mjestima. Za sva druga natjecanja HNS-a, može se odobriti korištenje stajaćih mjesta za gledatelje nakon što je prethodno zatraženo odobrenje relevantnih lokalnih vlasti –

utvrđen maksimalno siguran kapacitet pojedine stajaće tribine, te dobivena sigurnosna potvrda koja ne može biti starija od godinu dana za pojedini stadion.

Područja za gledatelje trebaju biti podijeljena na sektore i jasno označena. Sektori trebaju biti označeni na takav način da omogućuju gledateljima, a posebice snagama sigurnosti, da ih brzo prepoznaju.

Sektori za navijačke skupine dviju suparničkih momčadi trebaju biti što je više moguće međusobno udaljeni. Ukoliko se ne radi o zasebnim tribinama za gostujuće navijače, tada pregrade kojima se odvajaju ovi sektori od drugih područja za gledatelje trebaju biti posebice čvrste i stabilne. Sektor za gostujuće navijače treba imati svoj ulaz, a po mogućnosti više njih. Put do mjesta ovog ulaza treba biti preko što manjeg mogućeg broja putova koje koriste drugi gledatelji. Do pet posto ukupnog kapaciteta stadiona mora biti stavljeno na raspolaganje isključivo gostujućim navijačima u odvojenom području stadiona.

Sigurnosne pregrade moraju biti podignute u sektorima stadiona u kojima će se nalaziti stajaća mjesta. Pregrade između stajaćih i sjedećih područja i između različitih sektora trebaju se koristiti kako bi se spriječilo kretanje gledatelja iz jednog sektora u drugi [4].

Treba postojati jednostavan pristup sanitarnim objektima¹² i objektima za osvježenje u svim sektorima stadiona [3].

Sjedala za gledatelje moraju biti individualna, pričvršćena (npr. za pod), odvojena jedna od drugih, oblikovana, označena brojem i izrađena od nelomljivog i nezapaljivog materijala i imati naslon minimalne visine 30 cm [4].

4.5. PROSTORIJE ZA SNAGE SIGURNOSTI I TELEVIZIJSKO NADGLEDANJE

Snagama sigurnosti i redarima moraju biti osigurane odgovarajuće prostorije koje imaju jednostavan pristup, kao i dovoljan prostor za sva vozila koja mogu biti potrebna.

¹² Članak 16. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11).

Za prvu pomoć i službe u slučaju hitnosti, policiju, redare i vatrogasce mora se osigurati stadionska kontrolna prostorija. Ova prostorija treba imati pregled na tribine i – pod uvjetom da je to moguće zbog dizajna stadiona – na druga područja od interesa s aspekta zaštite i sigurnosti. Stadion mora imati kontrolnu prostoriju koja osigurava cjelovit pregled unutrašnjosti stadiona.

Kontrolne prostorije za sigurnosne timove trebaju biti, ukoliko je moguće, smještene jedna pored druge (kako bi se stvorilo središnje sigurnosno mjesto). Prostorija spikera na razglasu i kontrolna prostorija također trebaju biti smještene jedna pored druge.

Prostorija za zadržavanje do 20 osoba treba biti smještena u sigurnom i prikladnom području. Prostorija mora biti opremljena za pojedinačni smještaj-sjedenje rečenog broja zadržanih osoba, kao i sanitarnim uređajima i toaletima za oba spola.

Video kamere za video nadzor zatvorenog kruga trebaju biti postavljene unutar i izvan stadiona te u blizini ulaza. Kamere moraju imati mogućnost zumiranja i ostale tehničke karakteristike za nadzor ponašanja gledatelja, a monitori u kontrolnoj prostoriji moraju biti u boji. Nadzor video kamerama obavlja se iz kontrolne prostorije uz mogućnost spajanja na policijske monitore. Također je potrebno da kamere imaju mogućnost ispisa, mogućnost izrade nepomičnih slika, mogućnost zamrzavanja slike kako bi se identificirali pojedinci i pohranjivanje snimljenog zapisa ponašanja gledatelja na prostoru cijelog stadiona [4].

4.6. TELEFOSNKE INSTALACIJE

Kontrolni centri i službe sigurnosti trebaju biti opremljeni internom telefonskom mrežom, a u slučaju nepostojanja ovakve vrste instalacija mora postojati sustav komunikacije putem ručnih radio uređaja [4].

Interna telefonska mreža treba imati sljedeće telefonske veze [4]:

- kontrolna prostorija,
- druge prostorije policijskih snaga, službi prve pomoći, vatrogasnih službi i redara,
- policijsko kontrolno mjesto,

- policijske prostorije za zadržavanje (ukoliko je raspoloživo),
- svlačionice momčadi i sudaca,
- ured momčadi – ukoliko je primjenjivo,
- ured službenih osoba utakmice.

4.7. SIGURNOST OD POŽARA

Vatra¹³ može predstavljati jedan od najvećih sigurnosnih rizika na stadionu. Najveći rizik od požara predstavljaju loše i neispitane električne instalacije, električni uređaji i aparati, opušci od cigareta, neadekvatan građevinski materijal, kotlovnice, skladište goriva, baklje i pirotehnička sredstva. Preventivne mjere, kao što su uklanjanje izvora zapaljenja, osiguranje protupožarnih vrata i mjere predostrožnosti, posebice na mjestima gdje se pripravlja hrana, mogu uvelike smanjiti ovaj rizik.

Hidrantni priključci koje zahtijevaju mjere protupožarne zaštite i vatrogasna služba moraju biti instalirani i u ispravnom stanju, sa svom opremom.

Vatrogasni aparati za gašenje požara također moraju biti osigurani u područjima koje odredi vatrogasna služba, a na aparatima treba jasno biti naznačeno da li su oni korišteni ili trebaju biti zamijenjeni.

Na svim utakmicama, unutarinja područja stadiona neposredno uz teren za igru, trebaju biti opremljena posudama s pijeskom i protupožarnim rukavicama [4].

4.8. PRVA POMOĆ

Osim prostorija za doping kontrole i prostorije za pružanje liječničke pomoći igračima, zdravstvenoj službi trebaju stalno biti na raspolaganju prikladne prostorije za pružanje prve pomoći gledateljima i svakoj drugoj osobi.

¹³ Susret 6. kola Prve HNL između Intera i Lokomotive u Zaprešiću prekinut je u 40. minuti kada se dogodio kvar na električnim instalacijama uzrokovan nevrijemenom i ugasio reflektore. Jedan reflektor je eksplodirao i zapalilo smeće koje se nalazilo uz teren. Brzom intervencijom vatrogasaca požar je ugašen i većih posljedica nije bilo. www.rtl.hr/vijesti-hr/novosti/hrvatska/3554697/na-stadionu-u-zapresicu-eksplodirao-reflektor/ [17].

Na svakom sektoru stadiona moraju postojati u potpunosti opremljeni objekti za pružanje prve pomoći gledateljima u kojima se prema planu osiguranja treba osigurati prisutnost ekipe hitne medicinske pomoći i vatrogasaca, a koji su odobreni od nadležnih organa lokalne vlasti.

Ovi objekti moraju biti jasno određeni i pristup tim objektima mora biti jasno označen.

Ukoliko ovakvi objekti nisu postojeći prilikom odigravanja utakmice visokog rizika tada organizator mora osigurati dodatna kola hitne medicinske pomoći sa kompletnom medicinskom ekipom [4].

4.9. SUSTAV PRODAJE ULAZNICA I KONTROLA ULASKA

Stadioni na kojima se odigravaju natjecanja 1. i 2. HNL, moraju biti opremljeni modernim sustavima prodaje ulaznica koji omogućuju prikupljanje osobnih podataka za svakog pojedinog gledatelja na utakmici. Stadion mora imati sustav prodaje ulaznica koji mora imati mogućnost prikupljanja osobnih podataka za svaku ulaznicu domaće ili gostujuće utakmice. Dodatni zahtjev za stadion je da brojači ulaznica moraju imati propusnu moć do 500 osoba na sat. Količina brojača se utvrđuje na osnovu iste propusne moći u odnosu na sjedeći kapacitet pojedinog sektora.

Stadion mora biti opremljen modernim elektronskim sustavom kontrole ulaza – brojačima ulaznica, koji prikazuju analizu pojedinačnih podataka o broju ulazaka na stadion po sektorima i tribinama u realnom vremenu, te sprječava krivotvorenje ulaznica [4].

5. SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE

Klubovi organizatori dužni su procijeniti mogućnost izbijanja nereda i nasilja na športskom natjecanju i poduzeti mjere radi njihovog sprečavanja i suzbijanja.

Da bi bilo moguće ispuniti zakonske obaveze, kao i kontinuirano i kvalitetno obavljati poslove sigurnosti za HNS, udruženjima koja vode natjecanja, kao i za klubove koji sudjeluju u istima, propisuje se obaveza postavljanja sigurnosnog managementa i načina odabira sigurnosnog osoblja od strane klubova organizatora [4].

5.1. POVJERENIK ZA SIGURNOST

Hrvatski nogometni savez imenuje povjerenika¹⁴ za sigurnost za natjecanja u svojoj nadležnosti. Svaki klub 1. i 2. HNL obavezan je imenovati povjerenika za sigurnost.

Povjerenik za sigurnost kluba mora imati ugovor s klubom, temeljem čega će mu povjerenik za sigurnost odgovarajućeg natjecanja izdati licencu za rad.

Ova osoba mora imati iskustva u radu s javnim vlastima i policijskim službama kao i dobro predznanje o pitanjima vezanima uz organizaciju utakmice, nadgledanja gledatelja i o svim drugim pitanjima koji se odnose na poslove sigurnosti i reda tijekom javne športske priredbe – nogometne utakmice.

Ova osoba mora ispunjavati i druge kriterije koji su opisani u Pravilniku o licenciranju klubova HNS-a.

Povjerenik za sigurnost treba održavati kontakte s policijskim vlastima, službama za hitne slučajeve i predstavnicima navijača. On je odgovoran za procjenjivanje i izvješćivanje saveza, udruženja i kluba o svim izvanrednim incidentima prije, tijekom ili nakon utakmice koji na bilo koji način utječu na zaštitu i sigurnost.

Povjerenik za sigurnost je odgovoran za ocjenjivanje i rješavanje rizika te za poduzimanje mjera koje su u koordinaciji s onima koje poduzima policija, službe za

¹⁴ Trenutnu dužnost kao povjerenik za sigurnost Hrvatskog nogometnog saveza obavlja Miroslav Marković.

hitne slučajeve, javne vlasti i svi drugi subjekti uključeni u menadžment događanja. To može uključivati sljedeće:

- političke tenzije na nacionalnoj¹⁵, lokalnoj ili klupskoj razini,
- terorističke prijetnje¹⁶,
- prijašnja neprijateljstva između klubova ili njihovih navijača¹⁷,
- gledatelji bez ulaznica, krivotvorene ulaznice ili ulaznice dodijeljene za navijačka područja suparničke momčadi¹⁸,
- navijači koji su dobro poznati po korištenju pirotehničkih sredstava¹⁹ ili bilo kojih drugih opasnih predmeta, uključujući lasere,
- mogućnosti korištenja rasističkih²⁰ ili agresivnih izraza, natpisa ili ponašanja.

To se najbolje može ostvariti putem pripreme pisane prosudbe sigurnosti za pojedine stadione. Prosudba sigurnosti ne smije biti starija od godinu dana i treba obuhvatiti niz postupaka za izbjegavanje incidenata koji mogu djelovati na sigurnost gledatelja ili poremetiti redovno stanje, kao i postupke ako do takvih incidenata dođe. Na prosudbu sigurnosti mogu značajno utjecati – struktura mjesta odigravanja, sigurnosna oprema, kontrola mnoštva i poslovi u vezi ulaznica. U nekim slučajevima pojedini incidenti mogu zahtijevati evakuaciju mjesta odigravanja. Prosudbe sigurnosti stadiona i planovi evakuacije trebaju biti testirani i ažurirani u svjetlu takvog ishoda bilo da se radi o pražnjenju dijela stadiona ili stadiona u potpunosti.

Povjerenik za sigurnost HNS-a snosi odgovornost za kontinuiranu edukaciju svih povjerenika za sigurnost pojedinog natjecanja i klubova 1. i 2. HNL. Edukacija se

¹⁵ U vrijeme sukoba sa Saveznom Republikom Jugoslavijom ministri vanjskih poslova članica Europske unije pozvali su europske sportske saveze da, kao oblik sankcija, isključe jugoslavenske sportaše iz natjecanja. Taj je potez imao snažno simboličko značenje jer se SR Jugoslavija isticala u nizu sportova, uključujući košarku i nogomet. Sportski savezi te pojedini nacionalni olimpijski odbori oklijevali su postupiti preporuci Vijeća Europske unije. Poslije su (u listopadu 1999.) sportski čelnici zemalja članica EU-a iskriticirali takav iskaz neovisnosti sportskih tijela.

¹⁶ Kada se 2004. godine Švedska nadmetala za organizaciju Olimpijskih igara 2004. skupina pod nazivom „Mi koji smo izgradili Švedsku“ u trajanju od nekoliko tjedana je prijetila bombaškim napadima, što je navelo Švedsku da se povuče iz natjecanja za domaćinstvo Olimpijskih igara.

¹⁷ Rivalstvo između navijača Hajduka iz Splita i Dinama iz Zagreba.

¹⁸ Na utakmici Hrvatska – Srbija odigrane 22.03.2013. privedene su dvije osobe zbog krivotvorenih ulaznica <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/nakon-zavrsetka-utakmice-17-privedenih---279602.html> [19]

¹⁹ Na utakmici protiv Osijeka navijač Hajduka pokušao unijeti 53 bengalke <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/huligani-vladaju-poljudskim-stadionom-evo-kako-domisljati-navijaci-unatoc-pregledima-unose-pirotehnicka-sredstva-na-utakmice/7900257/>

²⁰ Uoči utakmice Hrvatska – Italija 12. lipnja nepoznati počinitelji su u noći preskočili ogradu jednog od ulaza na stadionu i na glavnom terenu s nepoznatim predmetom iscrtili svastiku na glavnom terenu Poljuda u Splitu.

provodi dva puta tijekom natjecateljske godine i obvezna je za povjerenike za sigurnost te je uvjet za izdavanje i produženje licence. Povjerenik za sigurnost kluba odgovoran je za edukaciju svog sigurnosnog osoblja koje se angažira na poslovima sigurnosti stadiona u natjecanju 1. i 2. HNL, kao i međunarodnim natjecanjima u kojima klub sudjeluje. Povjerenik za sigurnost kluba daje upute i osmišljava programe treniranja i edukacije redarske službe stadiona.

Povjerenik za sigurnost HNS-a i povjerenici za sigurnost klubova 1. i 2. HNL vode evidenciju o osobama kojima je izrečena mjera zabrane prisustvovanja športskim natjecanjima bilo na prostoru Republike Hrvatske, bilo u inozemstvu nakon što je o izrečenoj mjeri sud koji ju je izrekao pisanim putem obavijest dostavio HNS-u.

Povjerenik za sigurnost HNS-a osim vođenja evidencije o osobama kojima je izrečena mjera zabrane odlaska na športska natjecanja je dužan o izricanju i trajanju iste obavijestiti organizatora športskog natjecanja, zatim ugovornog distributera ulaznica, te klub na čije se utakmice zabrana odnosi, kao i klub navijača, a sve da vi se ispunila zakonska obaveza sprečavanja kupnje ulaznica i onemogućavanje dolaska na utakmicu osobe kojoj je mjera zabrane izrečena.

Povjerenik za sigurnost kluba dužan je voditi istu evidenciju o izrečenim mjerama zabrane dolaska na utakmice kluba za osobe kojima je mjera izrečena.

Ove podatke HNS i klub 1. i 2. HNL, kao i svaki drugi klub za čijeg je člana ili navijača izrečena mjera zabrane odlaska na športska natjecanja dužan je voditi kao pojedinačnu evidenciju u vremenu trajanja izrečene mjere, te se po završetku trajanja ista briše.

Povjerenik za sigurnost HNS-a će predložiti časnike za sigurnost Izvršnom odboru HNS-a, koji će biti upućivani na utakmice visokog rizika i druge utakmice radi praćenja stanja i izvješćivanje o ukupnoj sigurnosti i zaštiti na utakmici [4].

5.2. REDARSKA SLUŽBA I MJERILA ZA UTVRĐIVANJE BROJA REDARA

Organizator, ovisno o stupnju natjecanja, vrsti stadiona, očekivanom broju gledatelja, te ocjeni opasnosti za izbijanje nereda i nasilja, mora na nogometnom natjecanju imati redarsku službu s dovoljnim brojem redara – muških i ženskih zaposlenika [4].

Redarsku službu mogu činiti zaposlenici organizatora, redari dragovoljci, članovi klubova navijača, koji su osposobljeni za obavljanje poslova redara na športskom natjecanju²¹ [3].

Organizator može za poslove redarske službe koristiti čuvare i zaštitare koji imaju odobrenje (licenciju) za obavljanje poslova privatne zaštite i ovlasti iz članka 27. Zakona o privatnoj zaštiti (NN 68/03, 31/10 i 139/10), a u koje spadaju provjera identiteta osoba, davanje upozorenja i zapovijedi, privremeno ograničenje slobode kretanja, pregled osoba, predmeta i prometnih sredstava, osiguranje mjesta događaja, uporaba zaštitarskog psa, uporaba tjelesne snage i uporaba vatrenog oružja, s tim da čuvari ne mogu koristiti zaštitarskog psa, tjelesnu snagu i vatreno oružje. Svi drugi koje organizator koristi za poslove redarske službe moraju imati ispunjene uvjete sukladno Pravilniku o osposobljavanju osoba koje obavljaju poslove redara na športskim natjecanjima koje propisuje Ministar nadležan za unutarnje poslove RH [12].

Ukoliko organizator odluči angažirati redare iz vanjske sigurnosne tvrtke, neophodno je zaključiti odgovarajući ugovor.

Ovaj ugovor treba posebice obuhvaćati sljedeće:

- zadatke redarske službe,
- djelokrug poslova,
- pozicije koje treba popuniti i raspoređivanje osoblja,
- vrijeme potrebno za obavljanje zadataka,
- prava i dužnosti redara u odnosu na posjetitelje stadiona,
- broj i profil osoblja koje treba angažirati kao i detalje o njihovom iskustvu i osobnim kvalifikacijama,
- organizacija timova redara, organizacijska struktura,

²¹ Članak 6. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11).

- identifikacija (odjeća) redara.

Mjerilo za određivanje minimalnog broja redara za utakmice 1. i 2. HNL, kao i za 1/16, 1/8, 1/4, 1/2 i finale Hrvatskog nogometnog kupa su sljedeća:

- broj redara za utakmicu je 1:150 na svakog gledatelja za kojeg se prosuđuje da će biti nazočan na utakmici do 50% popunjenosti potvrđenog kapaciteta stadiona, te 1:100 kada se pretpostavlja da će posjećenost stadiona biti veća od 50% postojećeg kapaciteta,
- broj redara za utakmicu visokog rizika je 1:100 za sektore u kojima su gledatelji te se uz taj broj pridodaje broj ljudi zadužen za čuvanje vrata za evakuaciju prema terenu, kao i planom predviđen broj redara/zaštitara za čuvanje službenih prostorija kluba (uključeno svlačionice), kao i dodatni broj redara zadužen za čuvanje terena za igru.

Za utakmice 3. i 4. lige i niža natjecanja, kao i za utakmice 1/32 finala i niža natjecanja Hrvatskog nogometnog kupa savezi/klubovi organizatori će sukladno sigurnosnim prosudbama, stadionskoj infrastrukturi, pretpostavljenom broju posjetitelja samostalno predlagati broj redara na utakmici, a posebno vodeći računa o članku 7. Zakona.

Organizator dužan je na zahtjev nadležnog policijskog tijela povećati broj redara kada to tijelo procijeni da planirani broj redara ne jamči sigurnost na športskom natjecanju.

Redarska služba mora biti organizirana u određene sektore i moguće pod sektore sukladno konfiguraciji i sektorskoj podjeli stadiona. Redarska služba mora imati jasnu zapovjednu strukturu u kojoj će svaka osoba u zapovjednom lancu biti opremljena ručnom radio stanicom, te osiguravati da svaki redar zna koja mu je osoba nadređena.

Ako športsko natjecanje osiguravaju i pripadnici policije najviše rangirana osoba u hijerarhiji zapovijedanja mora biti iz reda policije.

Redari moraju na odjeći imati vidljivo istaknutu oznaku ili natpis koji označava da su pripadnici redarske službe, pri čemu redari koji su zaposlenici trgovačkih društava koje obavljaju djelatnost privatne zaštite moraju nositi odoru i iskaznicu [4].

5.3. REDAR

Za obavljanje poslova sigurnosti redari na nogometnim utakmicama mogu biti osobe koje ispunjavaju uvjete sukladno odredbama Zakona, kao i drugim zakonskim aktima i pravilnicima, a dužnosti su im sljedeće²² [3]:

- obavljanje sigurnosnih provjera na ulaznim točkama vanjskog i unutarnjeg perimetra kao i svih drugih područja bez pristupa opće javnosti,
- zaštita ključnih područja (npr. ulazne rampe, prodajne točke, svlačionice momčadi i sudaca, prostorije i područja za VIP osobe kao i vozila tih osoba i predstavnika medija zajedno s njihovom tehničkom opremom),
- nadgledanje i pregled gostiju na stadionu i njihovih osobnih stvari na ulaznim točkama i unutar samog stadiona,
- onemogućavanje pristupa športskom objektu svakoj osobi koja ne pristane na pregled,
- uklanjanje, spremanje i moguće vraćanje bilo kakvih predmeta koji su zabranjeni unutar stadiona zbog pravnih ograničenja ili stadionskih propisa,
- osigurati da sva ulazna i izlazna mjesta, kao i putovi do izlaza u slučaju nužde ostanu prohodni,
- osigurati odgovarajući broj redara na ulaznim i izlaznim mjestima, kao i na izlaznim mjestima u slučaju nužde u sektorima gledatelja (posebice onih sa stajalim mjestima), od otvaranja do zatvaranja stadiona,
- kontrola protoka vozila i pješaka unutar granica stadiona,
- štiti sudionike športskog natjecanja te imovinu koja se nalazi u športskom objektu,
- utvrditi posjeduje li osoba koja ulazi ili se nalazi u športskom objektu alkoholna pića, opojnu drogu, pirotehnička sredstva, oružje ili druge predmete pogodne za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja te takve predmete privremeno oduzeti,
- utvrditi posjeduje li osoba koja ulazi ili se nalazi na stadionu transparente, zastave, simbole i sl. kojima se iskazuje ili potiče mržnja ili nasilje na temelju

²² Članak 10. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11).

rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti ili neke druge posebnosti i privremeno oduzeti takve predmete,

- zabraniti pristup na stadion osobi koja je u alkoholiziranom stanju iznad 0,5 g/kg alkohola u krvi, odnosno odgovarajući iznos miligrama u litri izdahnutog zraka ili pod utjecajem opojne droge, ili koja pokušava unijeti u športski objekt alkohol, opojnu drogu, pirotehnička sredstva, oružje ili druge predmete pogodne za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja,
- obavještavanje policije o svim zakonski kažnjivim incidentima,
- obavještavanje policije, službe za prvu pomoć, vatrogasne službe i sva druga tijela o svim incidentima koji mogu predstavljati opasnost za sigurnost u slučajevima kada sami nisu u mogućnosti odmah otkloniti opasnost,
- zabraniti gledateljima prijelaz iz jednog dijela stadiona na drugi dio,
- zadržati gledatelja koji se nasilno ponaša ili drugačije remeti red i mir na stadionu i predati ga policiji,
- onemogućiti gledatelje u pristupu u one dijelove stadiona koji nisu namijenjeni gledateljima.

5.4. GRUPA ZA VEZU

Organizator utakmice mora odrediti grupu za vezu koja uključuje:

- višeg službenika koji djeluje u ime organizatora utakmice,
- višeg predstavnika:
 - o svake od odnosnog organa javne vlasti (policija, hitna pomoć, vatrogasci...)
 - o redarske službe – privatne zaštitarske službe
 - o vlasnika/uprave stadiona,
 - o momčadi sudionica.
- delegata utakmice,
- časnika za sigurnost utakmice (ako je imenovan),
- povjerenika za sigurnost oba kluba sudionika.

Mjesto sastanaka grupe za vezu mora biti određeno od strane organizatora u okviru stadiona gdje se grupa sastaje u ozbiljnim i hitnim slučajevima, te utvrditi način pozivanja na sastanak putem razglasa (koderani znak) [4].

6. ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

6.1. OBVEZA SURADNJE SA TIJELIMA JAVNE VLASTI

Prilikom organiziranja nogometne utakmice, organizator mora konzultirati organe javne vlasti kako bi se osiguralo da će se primjenjivati mjere propisane Pravilnikom.

Organizator i savezi sudionici ili klubovi moraju učiniti sve što je u njihovoj moći da:

- omogućće tijelima javne vlasti, a posebno policiji podatke o organiziranim dolascima grupe navijača u gradove i mjesta odigravanja nogometnih utakmica,
- spriječe, u suradnji s tijelima javne vlasti (posebno policijom i organizacijama koje se bave putovanjima) i klubovima navijača, sve poznate i potencijalne izgređnike, a posebno spriječiti osobe kojima je izrečena mjera zabrane odlaska na pojedina športska natjecanja da dođu na utakmicu.

Savezi ili klubovi – sudionici i organizatori moraju blisko surađivati [4].

6.2. ODNOS SA KLUBOVIMA NAVIJAČA

Metoda kojom se mogu spriječiti možebitni događaji je jačanje odnosa klubova HNS-a i klubova s klubovima navijača, na način da:

- potiču ih da razvijaju i održavaju blisku suradnju s HNS-om ili klubom,
- potiču ih da imenuju redare iz redova svojih članova koji će pomagati u informiranju i upravljanju navijačima na utakmicama i pridružiti se skupinama navijača koje putuju na utakmice u gostima,
- prihvate njihovo postojanje kao službeno priznatih navijača i pomažu sve njihove aktivnosti u cilju razvoja nogometne igre i poboljšanje sportske i prijateljske atmosfere na stadionima,
- daju im odgovarajući tretman u pitanjima raspodjele ulaznica,
- organiziraju obilaske stadiona, sastanke s igračima i službenim osobama i ostale slične aktivnosti,

- ponude pomoć kod putovanja u inozemstvo, uključujući i imenovanje osoba za kontakt u slučajevima nužde u inozemstvu,
- općenito održavanje vezu s njima putem pisanih objava ili putem bilo kojeg drugog pogodnog oblika komunikacije.

Prilikom organiziranja utakmice klubovi – organizatori će pozvati klubove navijače domaćeg športskog kluba, a gostujući športski klub klubove svojih navijača, da zajedno razmotre mjere koje mogu poduzeti klubovi navijača radi sprječavanja nereda i nasilja prilikom športskog natjecanja, te za vrijeme putovanja na športsko natjecanja i u povratku sa športskog natjecanja.

Klubovi će poticati formiranje redarske službe iz redova navijačke skupine reprezentacije/kluba radi uspostavljanja standarda ponašanja sukladno pravilima ponašanja na stadionu, kao i radi lakše komunikacije prema svakom članu navijačke skupine, a posebno kada se radi o odlascima na gostujuće utakmice kada je komunikacija prema navijačkoj skupini najzahtjevnija.

Svi nogometni klubovi trebaju tražiti od svojih klubova navijača da isti inzistiraju kod svih članova na standardima primjerenog ponašanja i otkazu članstvo svakoj osobi koja je sudjelovala u bilo kojem obliku huliganizma ili anti-socijalnog ponašanja [4].

6.3. STRATEGIJA ODVAJANJA GLEDATELJA I RAZILAŽENJA PUBLIKE

Za utakmicu gdje se gledatelji odvajaju, strategiju odvajanja mora utvrditi organizator utakmice u suradnji sa šefom policije i/ili povjerenikom za sigurnost stadiona. Ukoliko je potrebno, ova će strategija također uključivati strategiju parkiranja za različite skupine navijača.

Ukoliko to okolnosti zahtijevaju, odvajanje različitih skupina gledatelja mora započeti što je moguće dalje od stadiona, kako bi se spriječilo neželjeno miješanje različitih skupina na pristupima stadionu i područjima gdje se nalaze rampe za ulaz.

Za različite skupine navijača moraju se osigurati odvojena parkirališta za autobuse i automobile, poželjno na različitim stranama stadiona i što je bliže njihovim sektorima.

Ukoliko ne postoji dovoljan broj parkirališnih mjesta za potrebe gostujućih navijača, tada u suradnji sa gradskim/lokalnim vlastima treba osigurati parkiranje van zone stadiona, te osigurati prijevoz do stadiona sredstvima javnog gradskog prijevoza.

Strategija razilaženja publike nakon završetka utakmice mora se raspraviti na organizacijskom sastanku na dan utakmice [4].

6.4. INSPEKCIJA; PROVJERA I ČUVANJE STADIONA

Na svakom stadionu na kojem se igra nogometna utakmica mora se obaviti detaljna inspekcija od strane nadležnih organa vlasti koje ukoliko stadion zadovoljava sve kriterije izdaje sigurnosnu potvrdu. Sigurnosna potvrda ne smije biti starija od jedne godine u odnosu na datum utakmice [4].

Organizator mora osigurati da [4]:

- je stadion čuvan od neovlaštenih upadanja tijekom odgovarajućeg razdoblja dan uoči utakmice,
- učinkovito sigurnosno provjerava stadion – traženja neovlaštenih osoba ili zabranjenih predmeta/supstanci – provodi se prije nego se gledateljima dopusti ulazak u stadion.

Koliko je bitno čuvati stadion prije početka utakmice govori i sam podatak s utakmice 23. kola 1. Hrvatske nogometne lige između NK „Osijek“ i HNK „Hajduk“ odigrane 2017. godine gdje je pronađeno i zaplijenjeno 64 pirotehničkih sredstava na sjevernoj tribini za koje se sumnja da su ostavljeno noć prije od strane nepoznatih počinitelja [6].

6.5. ZAŠTITA GOSTUJUĆE MOMČADI

Organizator mora zahtijevati suradnju s lokalnom policijom kako bi se osigurala zaštita gostujuće momčadi i službenih osoba u njihovom hotelu i kada putuju na i sa treninga, te na i sa utakmice [4].

Organi sigurnosti u svakom trenutku moraju biti spremni na apsolutno sve moguće scenarije, a pogotovo ako postoji prijetnja da će se izvršiti napad. Upravo takva situacija se dogodila nakon prijetnji 2018. godine na utakmice između NK „Liverpool“ i NK „Manchester City“ gdje je autobus NK „Manchester City“ napadnut bocama i zapaljivim predmetima [7].

6.6. PUTOVANJE GOSTUJUĆIH NAVIJAČA

U slučajevima kada se očekuje više od 500 navijača koji će putovati na utakmicu u gostima, od odnosnog gostujućeg kluba se zahtijeva da imenuje odgovarajući broj redara koji će putovati i pomagati navijačima tijekom njihovih putovanja na i od mjesta odigravanja i na mjestu odigravanja utakmice, i biti veza između organa vlasti i navijača.

Kada iz sigurnosnih razloga nije prihvatljivo da navijači putuju na utakmicu u gostima, organizator i klubovi sudionici moraju učiniti sve što je moguće kako bi navijače spriječili da ne putuju [4].

6.7. INFORMACIJE ZA GLEDATELJE

Gledateljima mora biti osigurano da prije utakmice putem razglasa ili bilo kojeg drugog pogodnog načina, budu obaviješteni o svim mjerama zabrane i kontrolama koje se odnose na utakmicu.

Svi gledatelji moraju biti obavješteni o značaju izbjegavanja unošenja bilo kakvih zabranjenih predmeta ili supstanci u stadion, o potrebi da se ponašaju na sportski razumno suzdržavajući način, i o potencijalnim ozbiljnim posljedicama koje bilo kakvo kršenje ovih obveza može imati za igrače i momčadi koje oni podržavaju, uključujući i prekid utakmice, pa i isključenje iz natjecanja [4].

6.8. OTVARANJE ULAZA STADIONA ZA GLEDATELJE

Organizator, zajedno sa nadležnim rukovoditeljem policije i/ili povjerenikom za sigurnost stadiona, odlučuje u koje vrijeme se trebaju otvoriti ulazi na stadion za gledatelje, a uzimajući u obzir sljedeće kriterije [4]:

- očekivani broj gledatelja,
- očekivano vrijeme dolaska na stadion različitih skupina gledatelja,
- zabavni program za gledatelje na stadionu (zabavni program na terenu za igru, mogućnost osvježenja, itd.),
- raspoloživi prostor izvan stadiona,
- mogućnost za zabavu izvan stadiona,
- strategija odvajanja izvan stadiona,
- navike dolaska gledateljstva na stadion.

Najkasnije kada se otvaraju ulazi na stadion za gledatelje je sat vremena prije početka utakmice i to u svrhu što lakšeg protoka gledatelja, smanjenja gužvi na ulaznim i kontrolnim točkama gdje se vrši pregled gledatelja od strane službe osiguranja, a sve u svrhu smanjenja nervoze zbog prevelikog čekanja uzrokovanog navalom velikog broja ljudi u kratkom periodu.

6.9. PREGLEDAVANJE GLEDATELJA

Gledatelje će u početku pregledavati sigurnosno osoblje na ogradi vanjskog perimetra, ukoliko takva postoji, ili na vanjskom kordonu kojeg formira sigurnosno osoblje u slučaju mjesta odigravanja koja nemaju ogradu vanjskog perimetra, da bi se osiguralo da samo gledatelji s ulaznicama prilaze rampama, i obaviti će se prvi pregledi kako bi se spriječilo unošenje zabranjenih predmeta i supstanci u stadion.

Konačno pregledavanje mora obaviti sigurnosno osoblje unutar ulaza-rampi kako bi se osiguralo da:

- gledatelji ulaze na pravilnom dijelu stadiona,

- gledatelji ne unose u stadion nikakve predmete/supstance koji bi se mogli koristiti u činovima nasilja, ili alkohol ili pirotehnička sredstva bilo koje vrste,
- prilaz je zabranjen poznatim ili potencijalnim izgređnicima, ili osobama koje su pod utjecajem alkohola ili opojnih droga.

Pripadnik sigurnosnog osoblja može pregledati samo gledatelje svog spola [4].

Na derbi utakmicama gdje dolazi velik broj posjetitelja izuzetno je stresno i naporno raditi brz, detaljan i efikasan pregled gledatelja koji je od velike važnosti jer čak i dvije baklje koje prođu neopaženo kroz preglede mogu izazvati velike probleme. Jedan takav slučaj dogodio se 2010. godine na derbi utakmici između NK „Dinamo“ i HNK „Hajduk“ kada su dvije baklje bile početni uzrok uništavanja stadiona i fizičkih obračuna između navijača i policije [8].

6.10. NAZOČNOST SIGURNOSNOG OSOBLJA

Sigurnosno osoblje, službe prve pomoći, medicinsko osoblje i vatrogasne službe, kao i spiker(i) na razglasu moraju biti na svojim određenim pozicijama u i oko stadiona prije nego što se stadion otvori za gledatelje, dok je publika na stadionu i dok se ne razide, a prema uputama šefa policije ili povjerenika za sigurnost kluba organizatora.

Sigurnosno osoblje, prije svega redarska služba prije i tijekom cijele utakmice je dužna provjeravati posjedovanje i ispravnost ulaznica i drugih propusnica koje je izdao organizator (akreditacije) kako bi onemogućila neovlašteni boravak bilo kojeg pojedinca u prostorima za koje nije autoriziran ili za koji ne posjeduje ulaznicu [4].

6.11. ALKOHOL I BEZALKOHOLNA PIĆA

Organizator mora osigurati da [3]:

- unutar stadiona i u njegovoj okolini nije dozvoljena prodaja ili distribucija alkohola,

- bezalkoholna pića koja se prodaju i distribuiraju budu u papirnatim ili otvorenim plastičnim čašama koje se ne mogu upotrijebiti na opasan način²³

iznimno HNS može dopustiti prodaju i distribuciju pića sa koncentracijom do 6% alkohola²⁴ za sve utakmice u natjecanjima HNS pod sljedećim uvjetima [3]:

- da utakmica nije proglašena utakmicom visokog rizika,
- da je prethodno dobivena suglasnost policije i drugih tijela uprave za distribuciju i točenje pića sa koncentracijom alkohola na utakmici,
- da je prodaja i distribucija alkohola ograničena i dopuštena samo osoblju koje je ovlastio klub organizator, da je sa istim sklopljen poseban ugovor, te da isto osoblje ima potrebne dozvole tijela lokalne vlasti,
- da je klub organizator zabranio posjedovanje i distribuciju alkohola u prostorijama na stadionu ili na samom stadionu od strane neovlaštenih pojedinaca,
- da je klub organizator pravilima ponašanja na stadionu i drugim klupskim i stadionskim aktima zabranio ulazak na stadion svakoj osobi koja je u alkoholiziranom stanju (koncentracija iznad 0,8 g/kg alkohola u krvi),
- posebno zabraniti u pravilima ponašanja i drugim aktima kluba i stadiona unos na stadion, posjedovanje i distribuciju staklenih ili plastičnih boca, limenki ili drugih zatvorenih prijenosnih spremnika koji mogu biti bačeni ili uzrokovati ozljedu.

Da bi se omogućilo točenje i prodaja pića sa koncentracijom alkohola sva mjesta distribucije i prodaje moraju biti pokrivena video nadzorom kako je predviđeno Pravilnikom [4].

Svaka osoba sa koncentracijom alkohola u krvi koja je veća od dozvoljene je potencijalna prijetnja za narušavanje sigurnosti i mora biti privedena u službene prostorije Ministarstva unutarnjih poslova. Dobar primjer iz prakse dogodio se na međunarodnoj utakmici između Hrvatske i Ukrajine igrane 2017. godine kada je uhićen 41 gledatelj pod utjecajem alkohola, što je jedno od većih uhićenja alkoholiziranih osoba na stadionima u Hrvatskoj [9].

²³ Članak 21. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11).

²⁴ Članak 21. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11).

6.12. OGRANIČAVANJE KRETANJA GLEDATELJIMA, UDALJAVANJE SA STADIONA I USKRAĆIVANJE ULAZA

Organizator mora poduzeti sve raspoložive mjere kojima se osigurava da se gledatelji ne mogu kretati s jednog sektora stadiona na drugi.

U situacijama kada se na određenom sektoru nalazi više od jedne grupe gledatelja, između njih se mora održavati razdvojenost putem nepremostivih prepreka ili ograda koje kontrolira sigurnosno osoblje, ili formiranjem „područja bez pristupa“ koje mora ostati prazno i na kojem se nalaze samo pripadnici sigurnosnog osoblja.

Organizator mora surađivati s policijom i osigurati da svaka osoba kojoj je iz bilo kojeg razloga uskraćen ulazak, ili koja je udaljena sa stadiona, ne bude kasnije propuštena ili ponovno propuštena, i da ta osoba tijekom utakmice bude valjano zadržana izvan stadiona, najmanje dok se svi gledatelji ne razidu [4].

6.13. ZADRŽAVANJE NAVIJAČA NA STADIONU

Ukoliko šef policije ili povjerenik/časnik za sigurnost HNS-a tako odluče, iz razloga sigurnosti, skupinu navijača treba zadržati na stadionu za vrijeme dok se ostali navijači ne razidu, moraju se poštovati sljedeća načela [4]:

- odluka da se skupina navijača zadržava na stadionu mora biti objavljena putem razglasa na jeziku odnosne navijačke skupine,
- objava mora biti kratko ponovljena prije završetka utakmice,
- organizator mora osigurati da tijekom razdoblja zadržavanja, zadržani navijači imaju pristup objektima za osvježenje i sanitarnim objektima,
- ukoliko je moguće, zadržanim navijačima treba osigurati neki vid zabave (glazba, video ekran, itd.), kako bi se pomoglo da vrijeme čekanja prođe što brže i da ih se zadrži mirnima,
- moraju biti redovito obavješteni koliko još dugo moraju čekati prije nego što im bude dozvoljeno da napuste stadion.

7. UTAKMICE VISOKOG RIZIKA

Sljedeći su kriteriji kojima se određuje utakmica visokog rizika za nogometne utakmice koje se odigravaju u sustavu natjecanja HNS-a:

- međunarodne utakmice klubskih natjecanja po odredbama FIFA²⁵/UEFA²⁶ (prijateljski utakmice pod okriljem FIFA-e i UEFA-e, utakmice kvalifikacijskih turnira za europsko i svjetsko prvenstvo, klubske utakmice UEFA-inih natjecanja)
- utakmice između reprezentacija/klubova za koje postoji povijest incidenata od strane navijača jedne ili obje momčadi,
- utakmica za koju se ocjenjuje da će broj navijača gostujuće momčadi biti veći od 10% kapaciteta stadiona, odnosno ako je više od 1000 gostujućih navijača na utakmici,
- u slučajevima kada je procijenjeno da je interes gostujućih navijača značajnije veći od predviđenog kapaciteta sjedenja za gostujuće navijače,
- u slučajevima kada je procijenjeno da je potvrđeni kapacitet stadiona u potpunosti rasprodan, te da će stadion biti pun bilo za međunarodno ili domaću utakmicu,
- utakmica klubova za koje se zna da među njihovim klubovima navijača postoji naglašeni rivalitet,
- utakmice u svim stupnjevima natjecanja HNS-a za koje se pouzdano zna da će rezultatska neizvjesnost kreirati konačni poredak u prvenstvu i privući povećani broj gledatelja.

Povjerenik za sigurnost HNS-a, na osnovi gore navedenih primjera, te na osnovu prijedloga rukovoditelja/povjerenika pojedinih natjecanja HNS-a, donositi će odluku o proglašenju utakmice pojedinog natjecanja HNS-a utakmicom visokog rizika.

Povjerenik za sigurnost HNS-a proglasiti će utakmicu visokog rizika najmanje 15 dana prije dana odigravanja utakmice, a odluku će dostaviti nogometnoj organizaciji ili klubu 7 dana prije dana odigravanja utakmice, kao i svim odgovornim osobama. Povjerenik

²⁵ Fédération Internationale de Football Association – najviša svjetska nogometna organizacija utemeljena 21. svibnja 1904. u Parizu.

²⁶ Union of European Football Associations – najviše izvršno tijelo u Europi zaduženo za nogomet, utemeljeno 15. lipnja 1954. godine.

za sigurnost HNS-a odrediti će časnika za sigurnost utakmice i uputiti ga prema mjestu odigravanja utakmice najmanje jedan dan uoči odigravanja iste.

Sljedeće mjere ne predstavljaju konačne mjere koje će se poduzimati, ali se u potpunosti trebaju primjenjivati na utakmicama koje su proglašene utakmicama visokog rizika:

- striktno odvajanje navijača dodjeljivanjem sektora koji nisu naznačeni na ulaznici za utakmicu (prisilno odvajanje),
- stvaranje i rezerviranje praznih sektora stadiona između „opasnih“ sektora za gledatelje,
- organiziranje posebnog sastanka sigurnosti sa svim predstavnicima snaga sigurnosti angažiranim za poslove sigurnosti na utakmici i delegatom utakmice,
- povećanje broja redara, posebno na ulaznim i izlaznim mjestima u sektorima za gledatelje, oko terena za igru i između skupina suparničkih navijača,
- osigurati da stubišta u svim sektorima za gledatelje ostanu slobodna i prohodna,
- nadgledanje stadiona i prisutnosti stalnog osiguranja na stadionu minimalno 24 sata prije utakmice,
- povećanje broja vozila i ekipa hitne medicinske pomoći,
- izdati zabranu prodaje ulaznica na dan utakmice u zoni stadiona i tražiti posebno odobrenje policije i drugih tijela vlasti za prodaju ulaznica na dan utakmice, kako za domaće tako i za gostujuće navijače,
- u posebnim slučajevima smanjiti kapacitet stadiona i organizirati zone sigurnosti neposredno uz tribine za domaću i gostujuću navijačku skupinu, naročito ako postoji povijest međusobnih rivaliteta,
- poduzeti dodatne mjere od strane kluba organizatora za preglede stadiona i gledateljstva u cilju sprečavanja unošenja pirotehničkih sredstava i drugih predmeta pogodnih za nanošenje ozljeda ili stvaranju nereda i nasilja,
- zabraniti točenje i distribuciju alkohola na stadionima na kojima se igraju utakmice visokog rizika ukoliko je klubovima to prethodno odobreno od strane HNS-a,
- uvesti ograničenje broja ulaznica (do četiri) pri prodaji, kao i obavezu davanja osobnih podataka pri kupnji ulaznica i stvaranje baze podataka kako za domaći klub, tako i za gostujući klub,

- pravovremeno obavještanje gledatelja da je utakmica visokog rizika, te da je eventualno rasprodana,
- određivanje redara iz gostujućeg kluba za pratnju navijača u dolasku grad/mjesto odigravanja utakmice – na aerodrom, željeznički stanicu, luku ili autobusnu/tramvajsku stanicu i u povratku s utakmice,
- određivanje gostujućih gledatelja na stadionu na kraju utakmice sve dok se ne može jamčiti red izvan stadiona i sigurni povratak.

HNS može donijeti posebne i hitne mjere, upute i preporuke za utakmice visokog rizika, kao i za sve druge utakmice u sustavu svojih natjecanja [4].

8. ELABORAT OSIGURANJA

NOGOMETNI KLUB SLAVEN – BELUPO Koprivnica

Objekt: Gradski stadion Koprivnica

Adresa: Koprivnica, M. Pavleka Miškine kbr. 10

Predmet: ELABORAT OSIGURANJA²⁷

Prvenstvena nogometna utakmica 18. kola 1. HNL sezona 2018/2019

NK SLAVEN – BELUPO – HNK RIJEKA

Datum i vrijeme održavanja utakmice: 30.01.2019. godine u 17:00 sati

Početak angažiranja redarske službe: 15:00

Broj angažiranih zaštitara/redara: 50

Kapacitet stadiona: zapadna tribina, 3205 mjesta za sjedenje

Očekivani broj posjetitelja: cca 2000 od čega gostujućih navijača: 200-tinjak

Sačinio: Naziv društva, adresa, grad

Rukovoditelj zaštitara i redara: Ime i Prezime, GSM: 099/1234567

Izvid izvršen 23.01.2019. godine. [10]

8.1. OPĆE ODREDBE, ZAKONSKE PRETPOSTAVKE

Temeljem članka 6. stavka 3. Zakona organizator može za poslove redarske službe koristiti i zaposlenike trgovačkog društva koje obavlja djelatnost privatne zaštite na temelju ugovora s tim društvom.

Pravilima športskog saveza ili druge športske udruge više razine propisuje, sukladno propisima iz članka 5. stavka 1. Zakona i ovisno o kriterijima, mjerila za određivanje

²⁷ BOXER SECURITY d.o.o.: Elaborat osiguranja broj: 01-01/2019 prvenstvena nogometna utakmica 1. HNL MAX TV, 18. KOLO 2018/19 NK SLAVEN BELUPO vs HNK RIJEKA, Suglasnost za korištenje Elaborata u izradi rada dobivena od povjerenika za sigurnost NK „Slaven Belupo“ S. Lončareka.

minimalnog broja redara za pojedina športska natjecanja te ovisno o razini športskog natjecanja kada redarsku službu moraju obavljati zaposlenici trgovačkog društva koje obavlja djelatnosti privatne zaštite. Temeljem odredbi članka 3. stavka 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona organizator je dužan postupiti po nalogu policije glede poduzimanja mjera sigurnosti u postupku pripreme, organiziranja i održavanja športskog natjecanja. Na zahtjev policije organizator je dužan povećati broj redara kada to tijelo procjeni da planirani broj redara ne jamči sigurnost na športskom natjecanju.

Sukladno odredbama članka 7. Zakona, kada se športsko natjecanje održava u sustavu natjecanja organiziranom za područje dvije ili više županija, za razinu države ili kao međunarodno natjecanje najmanje 15 posto osoba koje obavljaju redarske poslove moraju biti zaposlenici organizatora športskog natjecanja na poslovima redara ili zaposlenici trgovačkog društva koje obavlja djelatnosti zaštite.

Redari moraju na odjeći imati vidljivo istaknutu oznaku ili napis koji označava da su pripadnici redarske službe, pri čemu redari koji su zaposlenici trgovačkih društava koje obavljaju djelatnosti privatne zaštite moraju nositi odoru i iskaznicu.

Redarska služba mora biti organizirana sa zapovjednom strukturom koja osigurava da svaki redar zna koja mu je osoba nadređena. Najviše rangirana osoba u hijerarhiji zapovijedanja mora biti iz reda policije.

Redari moraju u ophođenju s gledateljima biti pristojni i spremni na pomoć, ne smiju biti pod utjecajem alkohola ili opojnih sredstava niti smiju iskazivati svoju navijačku pripadnost.

Ulazna i izlazna vrata na stadionu i sva vrata prema prostorima gledališta moraju se otvarati prema van od gledatelja i moraju biti otključana za vrijeme dok su gledatelji u športskom objektu. U skladu sa planom evakuacije kod svih takvih ulaza odnosno izlaza određuje se čuvar čija je zadaća sprječavanje neovlaštenog ulaska na prostor stadiona te ujedno osigurava izlaz za nuždu u slučaju potrebe za bilo kakvom evakuacijom. Gledatelji se ne puštaju na natjecateljski prostor izuzev u izvanrednim situacijama, sukladno odredbama članka 17. stavka 4. Zakona.

Neprekidnom video nadzorom s mogućnostima ispisa i pohranjivanja snimljenog zapisa kontrolirati će se ponašanje gledatelja na ulazima, izlazima i cijelom prostoru

športskog objekta gdje se nalaze gledatelji, kojeg organizator športskog natjecanja, vlasnik ili korisnik športskog objekta mora dostaviti policiji, na njen zahtjev, radi korištenja u prekršajnom ili kaznenom postupku.

Redari moraju biti na svojim određenim mjestima prije ulaska gledatelja na stadion sve do njihova izlaska iz stadiona. Stadion se, polazeći od vrste i značaja športskog natjecanja, očekivanog broja gledatelja, mora otvoriti dovoljno rano da bi se izbjegle gužve i neredi prilikom ulaska gledatelja na stadion [10].

8.2. OVLAŠTENJA REDARA

Ovlaštenja redara, provođenje i načela postupanja [10]:

Tablica 1: Ovlaštenja redara, provođenje i načela postupanja [25]

Ovlaštenja redara		
	<ul style="list-style-type: none"> - Izdavanje upozorenja i zapovijedi - Praktični način postupanja i provedbe. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zabrana pristupa u športski objekt osobi za koju se ocjenjuje da je pod utjecajem alkohola ili droge, - zabrana unosa u športski objekt alkoholnih pića, droge pirotehničkih sredstava, oružja ili predmeta pogodnih za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja, - zabrana gledateljima prelazak iz jednog dijela športskog objekta u njegov drugi dio, - udaljenja iz športskog objekta gledatelja koji je pod utjecajem alkohola ili droge, koji se nasilno ponaša ili drugačije remeti red i mir na športskom natjecanju, - Onemogućavanje gledatelja u pristupu onim dijelovima športskog objekta koji nije namijenjen gledateljima, - Zabrane i sprječavanja ulaska gledatelja u športski objekt, - sprječavanje gledatelja u pokušaju ili činu svakog drugog protupravnog ponašanja
	<ul style="list-style-type: none"> - Pregled - Metodika provođenja pregleda 	<ul style="list-style-type: none"> - Da li osoba koja ulazi ili se nalazi u športskom objektu unosi ili ima transparente, zastave, simbole i sl. koji sadržavaju rasističke ili druge poruke koje mogu izazvati nesnošljivost, - da li osoba koja ulazi ili se nalazi u športskom objektu unosi ili ima alkoholnih pića, droge, pirotehničkih

		sredstava, oružja ili predmete pogodne za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja, - pregled osoba prilikom zadržavanja, Način obavljanja pregleda.
	- Privremeno oduzimanje predmeta	-oružja, pirotehničkih sredstava i drugih predmeta pogodnih za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda ili nasilja, -alkoholnih pića, transparentata, zastava i simbola koji sadržavaju rasističke ili druge poruke koje mogu izazvati nesnošljivost, i to: - prilikom ulaska u športski objekt i kada zateče osobu u činjenju prekršaja u samom objektu, - postupanje sa oduzetim predmetima.
	- Zadržavanje	- Gledatelji koji se nasilno ponašaju ili drugačije narušavaju red i mir na športskom natjecanju, - zadržavanje gledatelja prilikom utvrđivanja kaznenih djela ili prekršaja, - predavanje zadržane osobe policiji, - Izvješćivanje policije o razlozima zadržavanja, - način zadržavanja
	- Legitimiranje	- provjera osobnih podataka osoba koje ulaze u športski objekt - provjera osobnih podataka osoba koje su zatečene u prekršaju i koje se zadržavaju, - Provjera osobnih podataka osobe od koje se privremeno oduzimaju predmeti, - Način provjere identiteta osobe.
	- Prekršaji	- upozoravanje s osnovnim prekršajima koji su bitni za rad redara u skladu sa Zakonom o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima.
	- Uporaba tjelesne snage u nužnoj obrani Način uporabe	- kada odbija napad usmjeren prema sebi, prema gledateljima, prema natjecateljima i drugim osobama, - kada odbija napad na uništenje ili oštećenje dijelova športskog objekta i njegove opreme, - pojam i definicija nužne obrane
Otpor	- Aktivni otpor, - Pasivni otpor	Postupanje kod aktivnog i kod pasivnog otpora
Načela u postupanju	- Nužnosti - Postupnosti - Razmjernosti	Razumijevanje i primjena načela koja su bitna za zakonitu primjenu ovlaštenja redara.

8.3. PROSUDBA RIZIKA TE OPERATIVNI PLAN

8.3.1. Rangiranje utakmice prema stupnju rizika

Uvažavajući rizik utakmica se temeljem „Plana organizacije nogometnih utakmica na Gradskom stadionu u Koprivnici“ rangira kao: SREDNJE RIZIČNA [10].

8.3.2. Koordinacija djelovanja

Odgovorna osoba odnosno Rukovoditelj redarske službe dužan je ostvariti potpunu suradnju sa predstavnikom organizatora, službenicima MUP-a, inspekcije, vatrogascima i drugim sudionicima u ostvarivanju preventivnog sigurnosnog djelovanja.

Sastanak službenih osoba vezan uz organizaciju utakmice provodi se u prostoriji namijenjenoj za konferenciju za tisak unutar prostorija stadiona, dvadeset minuta prije početka utakmice. Sastankom rukovodi delegat utakmice [10].

Redarskom službom rukovodi se prema slijedećim principima [10]:

- Precizna podjela operativnih zadaća i zaduženja svakog redara;
- Odlučno rukovođenje i jasno izdavanje naloga;
- Bespriječna disciplina;
- Odsustvo samovolje i nepovezanog djelovanja redara;
- Sinkronizacija mjera i postupaka u sustavnom praćenju događaja i rukovođenju;
- Potpuno i pravovremeno međusobno obavješćavanje i jedinstvo postupanja;
- Registriraju se pismeno svi izdani nalozi, upute i obavijesti kronološkim redom kako bi se prema potrebi mogla izvršiti rekonstrukcija događaja.

8.3.3. Taktička pravila postupanja redara

Tijekom postupanja redari moraju iskazivati samokontrolu, odlučnost, hladnokrvnost, spretnost, brzinu i iznenađenje.

Nastup mora biti autoritativan, hladnokrvan, uljudan, korektan i odlučan.

Izbjegavati grubost, vrijeđanje dostojanstva posjetitelja, upuštanje u diskusije, afektivan ponašanja. Skupina prema kojoj se provodi postupanje redara je nestalna, lako mijenja raspoloženje, reakcije su neočekivane i agresivne, ovisno o stupnju povezanosti, trenutnim zajedničkim interesima i strukturi (starosnoj, socijalnoj, obrazovnoj i mentalitetu).

U skupini prevladava osjećaj neodgovornosti i povoda [10].

Potencijalno opasna skupina smiruje se na slijedeći način [10]:

- Sačuvati hladnokrvnost i mirnoću u postupanju redara;
- Preventivnim postupcima umirujući djelovati na skupinu (razgovori, opomene, primjena akustičnih sredstava i dr.);
- Identificirati nositelje kritične sredine, iste izolirati te utjecati da prestanu izazivati nered;
- Kod upotrebe represivnog djelovanja primjenjivati načelo postupnosti i razmjernosti, te načelo postizanja cilja i svrhe sa što manje štetnih posljedica;
- Uporabi sredstava prinude prethodi upozorenje i zapovijed ukoliko situacija isto dopušta.

8.3.4. Sektorska podjela prostora stadiona

Sektor 1

glavni ulaz (VIP vozila, službene osobe), parkirališta (vip, vozila službenih osoba, autobus gosti), mix zona, vip salon, službeni dio stadiona (prostorije sudaca i delegata), tunel, igralište, domaće i gostujuće svlačionice [10].

Sektor 2

ulaz na tribinu zapad – B (brojači), tribina zapad – B, prostor pisanih medija [10].

Sektor 3

ulaz na tribinu zapad – A (ručni brojač), tribina zapad – A, svečana loža, prolazi ispod tribina i sanitarni čvor, press room [10].

Sektor 4

ulaz na tribinu zapad – C (brojač), tribina zapad – C, pisani medij, ograđeni prostor za navijače (box) [10].

- Cjelokupni prostor stadiona ograđen je željeznom ogradom visine tri (3) metra.
- Stožer osiguranja smješten je u prostoriji na vrhu zapadne tribine.
- Unutar stadiona nije dozvoljeno kretanje iz jednog sektora u drugi.

8.3.5. Zadaće zaštitara – redara

Posebne zadaće: provjera osoba, pregled odjeće i osobne prtljage u cilju sprječavanja unošenja nedozvoljenih predmeta i stvari na prostor stadiona. Prema potrebi koristiti ručni detektor metala PD 140.

Ulaz na prostor stadiona omogućava se osobama koje posjeduju jednokratnu ulaznicu, godišnju ulaznicu, važeću akreditaciju te policijskim službenicima u odori.

Postupak pregleda mora se provesti temeljito i obzirno kako bi se osiguralo da gledatelji ne budu pregledavani više od jedanput te da samo pregledavanje ne postane predmet nepotrebnog kažnjenja i da ne stvori nepotrebnu napetost.

Predmeti koje nije dopušteno unositi u prostor stadiona ne oduzimaju se već se zabranjuje njihov unos na stadion [10].

Ne dopušta se unos predmeta i stvari prema slijedećem [10]:

- Tvrdi predmeti pogodni za bacanje na teren i nanošenje ozljeda kao što su štapovi za zastave, noževi, kišobrani sa metalnim šiljkom i drugi oštri predmeti;
- Hladno i vatreno oružje;

- Alkoholni napitci u staklenoj ambalaži ili limenkama kao i plastične boce;
- Opojna droga;
- Pirotehničku galanteriju svih tipova i oblika;
- Voće (jabuke, kruške, naranče, kesteni i dr.);
- Transparentne zastave i simbole koji sadržavaju rasističke ili druge poruke koje potiču na mržnju ili nasilje na temelju rasne, nacionalne ili vjerske pripadnosti ili neke druge posebnosti;
- Kovani novac;
- Role papira;
- Sva bezalkoholna pića moraju se pakirati u papirnatim ili otvorenim plastičnim posudama koje se ne mogu koristiti na opasan način;
- Druga sredstva pogodna za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja.

Invalide u kolicima smještati uz prostor igrališta, punu pozornost uspraviti na pratitelje invalida poradi sprječavanja mogućnosti utrčavanja istih na prostor igrališta.

Na južni ulaz isključivo ulaze navijači gostujućeg kluba.

Osiguravaju prostor ispred službenog ulaza na stadion tijekom dolaska autobusa sa igračima gostujuće ekipe kao odlaska istih [10].

8.3.6. Prostorije za službene osobe

Posebne zadaće: sprječavanje kretanja i zadržavanje neovlaštenih osoba u prostoru sudačkih svlačionica i prostorije za delegata i ostalih službenih osoba (obilježen prostor) [10].

8.3.7. VIP salon

Posebne zadaće: kontrolira ulaz osoba u prostor VIP salona (delegat, službene osobe, članovi uprave kluba, osobe prema odobrenju predstavnika organizatora) [10].

8.3.8. Tunel ispod tribina

Posebne zadaće: osiguranje službenih prostorija te prostora koji nisu ograđeni, onemogućavaju ulaz izvan službenih ulaza. Nadziru ulaz u svlačionice posebno prije početka utakmice, tijekom odigravanja, u vremenskom periodu poluvremena te do pražnjenja istih. Cilj je spriječiti ulaz neovlaštenih osoba u svlačionice domaćeg i gostujućeg kluba, izdaje press akreditacije.

Ne dozvoljavaju boravak osoba na područjima koja nisu predviđena za smještaj gledatelja [10].

8.3.9. Prostor za gostujuće navijače tribina zapad – C, „box“

Posebne zadaće: provode tjelesnu zaštitu osobnom nazočnošću te sprječavaju fizički kontakt između skupina domaći i gostujućih navijača, te sprječavaju izlaz navijača iz ograđenog prostora te utrčavanje na igralište kao i izlaz prema teniskim terenima.

Prije puštanja gledatelja provode detaljnu i sveobuhvatnu vizualnu pretragu terena i tribina sa ciljem pronalaska predmeta koji se ne smiju unositi na prostor stadiona.

Posebnu pozornost uspraviti na prostor teniskog kompleksa kako ne bi došlo do korištenja nedozvoljenih sredstava.

Napomena: u slučaju dolaska manjeg broja navijača gostujuće momčadi raspored redara izvršiti će se sukladno razvoju situacije na terenu te sigurnosnoj prosudbi uvažavajući prioritet upravljanja rizikom.

Udaljavaju navijače koji pjevaju pjesme ili dobacuju natjecateljima ili drugim gledateljima poruke, čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju na temelju rasne, nacionalne ili vjerske pripadnosti ili neke druge posebnosti, pozivaju ili potiču na tučnjavu ili napada na druge gledatelje, redare, službene osobe organizatora natjecanja, športaše i druge sudionike u športskom natjecanju te sudjeluju u tučnjavi ili napadu na druge gledatelje, redare, službene osobe organizatora natjecanja, športaše i druge sudionike u športskom natjecanju [10].

8.3.10. Tribine: zapad – A – B – C

Posebne zadaće: provode usmjeravanje posjetitelja na popunu mjesta sukladno raspoloživom kapacitetu stadiona.

Prije puštanja gledatelja na tribine zaštitari vrše vizualni pregled tribina sa ciljem pronalaska predmeta koji se ne smiju unositi na prostor stadiona ili predmeta koji mogu biti zloporabljani u masi. Posebno pregledavaju prostor sanitarnog čvora na zapadnoj tribini.

Ispod zapadne tribine dodatni sigurnosni napor potrebno je uspraviti na osobe koje se bave prodajom suvenira, pića i prehrane kako isti ne bi prodavali nedozvoljene predmete odnosno točili alkoholna pića.

U slučaju da se tijekom odigravanja utakmice dogode izgređi i nesportsko ponašanje na dijelu tribine od strane gostujućih navijača i da suci i delegat zahtijevaju pražnjenje tog dijela tribine, redari osobnom nazočnošću odvajaju prostor ostalih gledatelja od prostora na kojem se smještaju navijači koji moraju napustiti tribinu te u suradnji sa službenicima MUP-a prazne gledalište odnosno usmjeravaju osobe da napuste stadion putem izlaza iz stadiona označenog na shemi kao >>D<<.

Udaljavaju navijače koji pjevaju pjesme ili dobacuju natjecateljima ili drugim gledateljima poruke, čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju na temelju rasne, nacionalne ili vjerske pripadnosti ili neke druge posebnosti, pozivaju ili potiču na tučnjavu ili napada na druge gledatelje, redare, službene osobe organizatora natjecanja, športaše i druge sudionike u športskom natjecanju te sudjeluju u tučnjavi ili napadu na druge gledatelje, redare, službene osobe organizatora natjecanja, športaše i druge sudionike u športskom natjecanju.

Tijekom odigravanja utakmice osiguravaju prostor prema igralištu u cilju sprječavanja neovlaštenog ulaska u natjecateljski prostor.

Nadziru neovlašteni ulaz, bez važećih ulaznica na prostor stadiona iz područja privatnih posjeda [10].

8.3.11. Zadaće redara kod žurne evakuacije

Temeljem izračuna priznatom stručnom metodom, za pražnjenje kompletne zapadne tribine u slučaju maksimalnog kapaciteta popunjenosti iznosi 6 minuta u inačici brzine prolaza od 40 osoba u minuti po jedinici širine ili 4,20 minuta u inačici brzine prolaza 60 osoba u minuti po jedinici širine.

U slučaju potrebe hitne evakuacije redari nadziru i usmjeravaju napuštanje prostora stadiona putem najbližeg izlaza pri čemu se vodi računa o obliku ugroze, riziku i sigurnosti. Prednost izlaza osiguravaju ženama, djeci, invalidima te povrijeđenim osobama [10].

8.3.12. Zaštita od požara

Redari moraju biti upoznati sa mjestima na kojima se nalaze aparati za gašenje požara te znati rukovati istima. Tijekom izvršavanja navedene zadaće ostvarivati suradnju sa dežurnim vatrogascima [10].

8.3.13. Održavanje veze između redara

Međusobna veza održava se pomoću mobilnih uređaja [10].

8.3.14. Vremenski slijed

15:00 – 15:00 priprema redara

16:00 – 17:00 razmještaj redara sukladno operativnom planu

17:00 – 19:00 vrijeme igranja nogometne utakmice

19:00 – xx:xx osiguranje autobusa gostujuće ekipe, te službenih osoba do odlaska [10].

8.4. Prilozi

- Popis redara
- Sektorska podjela – shema
- Pražnjenje djela tribina – shema
- Prostor za smještaj autobusa – shema
- Pražnjenje tribina – evakuacija
- Raspored nadzornih kamera – shema [10].

8.5. Reference

- Zakon o privatnoj zaštiti (NN 68/03, 31/10 i 139/10)
- Zakon o javnom okupljanju (NN 128/99, 90/15, 139/05, 150/05, 82/11 i 78/12) [15]
- Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11)
- Pravilnik o uvjetima i načinu provedbe tjelesne zaštite (NN 45/05, 21/07, 32/09 i 68/09)
- Plan organizacije nogometnih utakmica na Gradskom stadionu u Koprivnici (2014.)
- Plan evakuacije Gradskog stadiona u Koprivnici (2014.) [10].

Popis redara

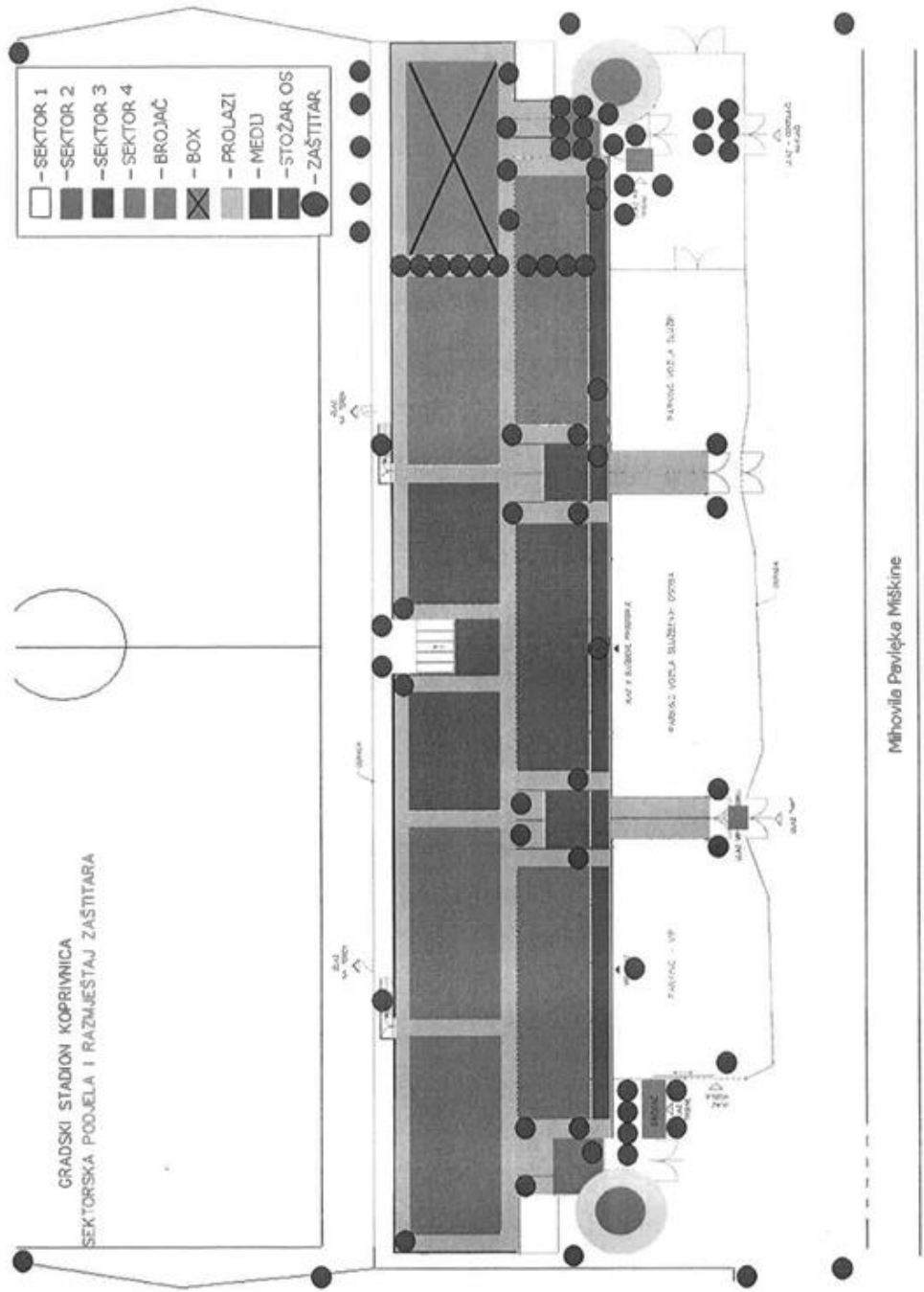
Tabblica 2: Popis zaštitara za prvenstvenu nogometnu utakmicu 18. kolo 1.

HNL

NK SLAVEN BELUPO – HNK RIJEKA, 30.01.2019 [26].

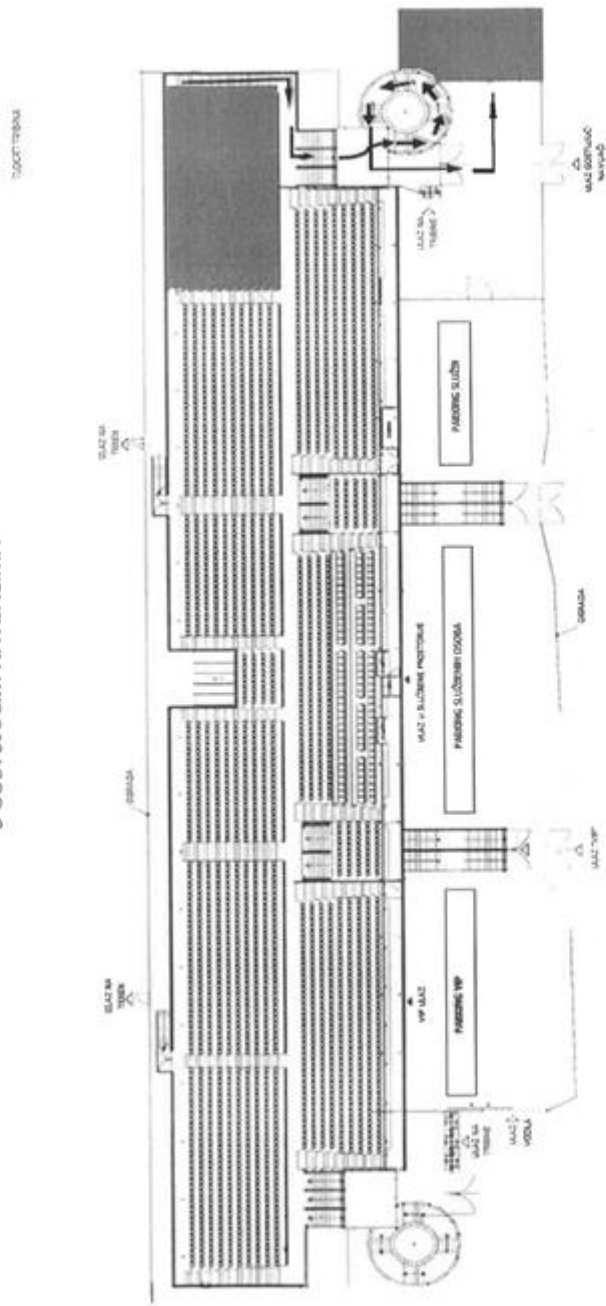
Rd.br.	Ime i prezime	OIB
1	Ime Prezime	12344672955
2	Ime Prezime	22345978917
3	Ime Prezime	72545678092
4	Ime Prezime	22345678911

5	Ime Prezime	82345678909
6	Ime Prezime	32345678922
7	Ime Prezime	92345678971
8	Ime Prezime	12345678950
9	Ime Prezime	22345678904
10	Ime Prezime	42345678964
11	Ime Prezime	32345678977
12	Ime Prezime	62345678903
13	Ime Prezime	72345678998
14	Ime Prezime	52345678986
15	Ime Prezime	92345678927
16	Ime Prezime	12345678933
17	Ime Prezime	22345678984
18	Ime Prezime	72345678902
19	Ime Prezime	62345678998
20	Ime Prezime	82345678945
21	Ime Prezime	32345678944
22	Ime Prezime	42345678931
23	Ime Prezime	62345678956
24	Ime Prezime	62345678977
25	Ime Prezime	62345678943
26	Ime Prezime	32345678909
27	Ime Prezime	82345678948
28	Ime Prezime	52345678972
29	Ime Prezime	72345678955
30	Ime Prezime	12345678977
31	Ime Prezime	32345678962
32	Ime Prezime	22345678918
33	Ime Prezime	72345678989
34	Ime Prezime	62345678934
35	Ime Prezime	92345678943
36	Ime Prezime	52345678957
37	Ime Prezime	22345678985
38	Ime Prezime	42345678922
39	Ime Prezime	72345678909
40	Ime Prezime	12345678906
41	Ime Prezime	22345678930
42	Ime Prezime	32345678955
43	Ime Prezime	72345678998
44	Ime Prezime	42345678934
45	Ime Prezime	62345678967
46	Ime Prezime	52345678998
47	Ime Prezime	12345678933
48	Ime Prezime	92345678914
49	Ime Prezime	72345678907
50	Ime Prezime	12345678925

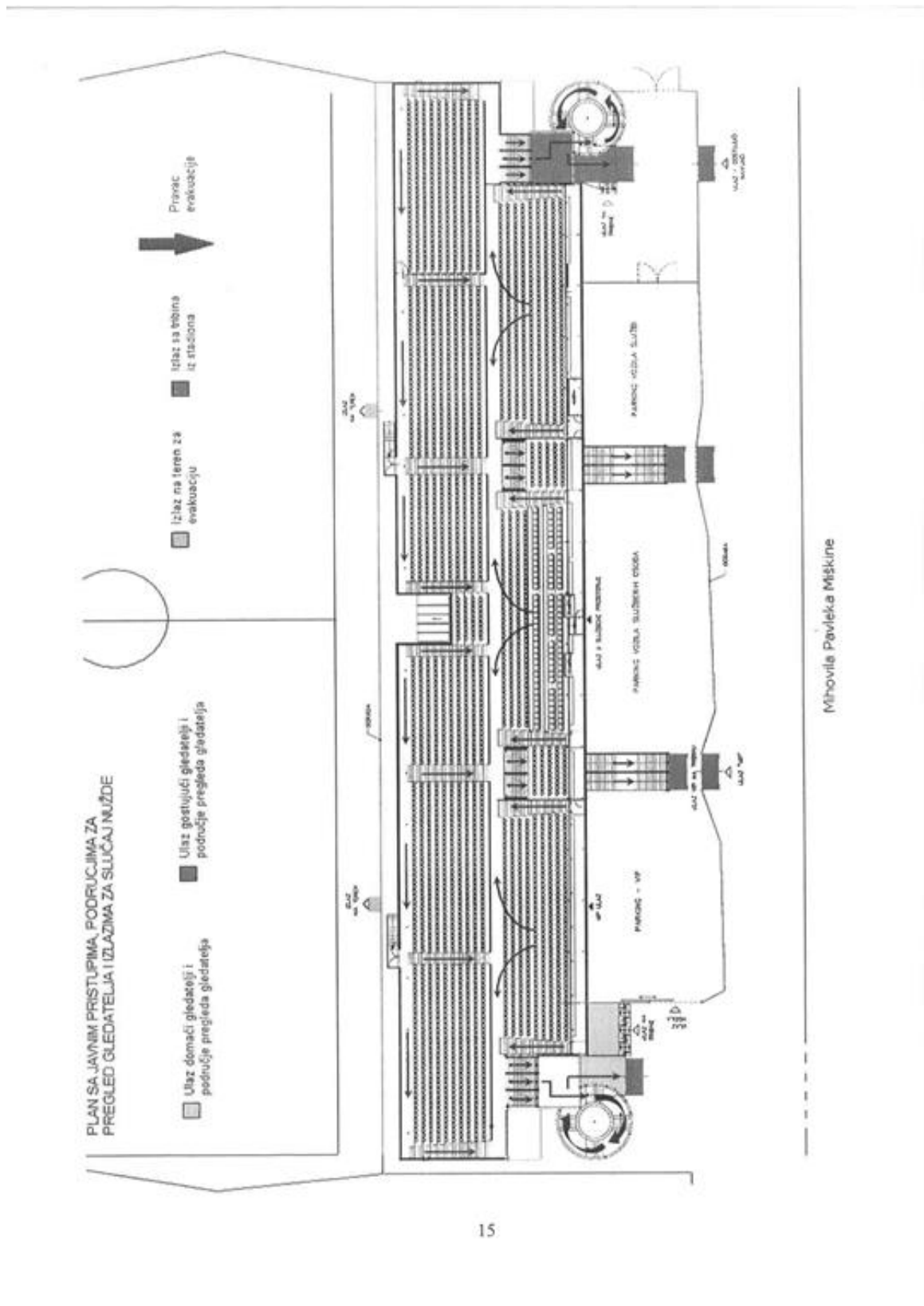
Slika 1. Sektorska podjela i razmještaj zaštitara [20].

PLAN PRAŽNENJA TRIBINE
S GOSTUJUĆIM NAVIJAČIMA

13

Slika 2. Plan pražnjenja tribine s gostujućim navijačima [21].

Slika. 4. Plan sa javnim pristupima, područjima za pregled gledateljima i izlazima za slučaj nužde [23].

8.6. SMJEŠTAJ UREĐAJA I OPREME

Kamera C1 – smještena je na pročelju građevine, na visini od 10m. kamera je pokretna pa svojim djelovanjem može na određene trenutke vidjeti sve ulaze na stadion, ulicu M. P. Miškine uz stadion i blagajne. Namijenjena je snimanju događanja ispred stadiona, na ulasku u stadion i identifikaciju mogućih izgrednika.

Kamera C2 – smještena je nasuprot blagajne za karte (blagajna jug), ima namjenu snimanja gostujućih navijača prilikom prolaska kroz brojače.

Kamera C3 – nalazi se na rubnom zidu tribina, okrenuta je prema stepeništu sa kojeg se dolazi na tribine (ulaz za gostujuće navijače). Namijenjena je snimanju prolaza na tribine.

Kamera C4 smještena je na vrhu metalnog stupa visine 9m, udaljena od tribine 17m. Kamera je pokretna pa svojim djelovanjem može pokriti veliki dio tribina i samog nogometnog igrališta, ovisi o operatoru koji njime upravlja. Namijenjena je snimanju događaja na dijelu tribine na kojem su smješteni gostujući navijači, i ima namjenu za identifikaciju mogućih izgrednika.

Kamera C5 nalazi se na rubnom dijelu prostora krovne konstrukcije tribine (natkriveni dio tribine), ispred kontrolne prostorije MUP-a, okrenuta je prema dijelu tribine na kojem se smještaju domaći navijači, a prema potrebi i gostujući navijači. Kamera SK6 namijenjena je kontroli događanja na navedenom dijelu tribine, ima namjenu za identifikaciju mogućih izgrednika. Uz kameru su postavljene kamere C7 i C8.

Kamera C6 – nalazi se na rubnom dijelu prostora krovne konstrukcije (natkriveni dio tribine, treći nosač južne strane), okrenuta je prema dijelu tribine na kojem se smještaju gostujući navijači. Kamera C6 namijenjena je snimanju događanja na navedenom dijelu tribine, ima namjenu za identifikaciju mogućih izgrednika.

Kamera C7 – nalazi se na rubnom dijelu prostora krovne konstrukcije tribine (natkriveni dio tribine), ispred kontrolne prostorije MUP-a. to je pokretna kamera i svojim djelovanjem može obuhvatiti velik dio tribina, svaki dio u određeno vrijeme, ovisno o operatoru koji njome upravlja. Kamera PK2 namijenjena je snimanju događanja na dijelu tribine gdje su smješteni gostujući navijači, ima namjenu za identifikaciju mogućih izgrednika.

Kamera C8 – nalazi se na rubnom dijelu prostora krovne konstrukcije tribine (natkriveni dio tribine), ispred kontrolne prostorije MUP-a. okrenuta je prema dijelu tribine na kojem su smješteni domaći navijači. Namijenjena je snimanju događanja na navedenom dijelu tribine, ima namjenu za identifikaciju mogućih izgreznika.

Kamera C9 – nalazi se na rubnom dijelu prostora krovne konstrukcije tribine (natkriveni dio tribine, sjever, 15 nosač krovne konstrukcije), okrenuta je prema dijelu tribine a kojem se smještaju domaći navijači. Namijenjena je kontroli događanja na navedenom dijelu tribine, ima namjenu za identifikaciju mogućih izgreznika.

Kamera C10 – nalazi se na rubnom zidu tribina, okrenuta je prema stepeništu sa kojeg se dolazi na tribine (ulaz za domaće navijače). Namijenjena je snimanju prolaza na tribine.

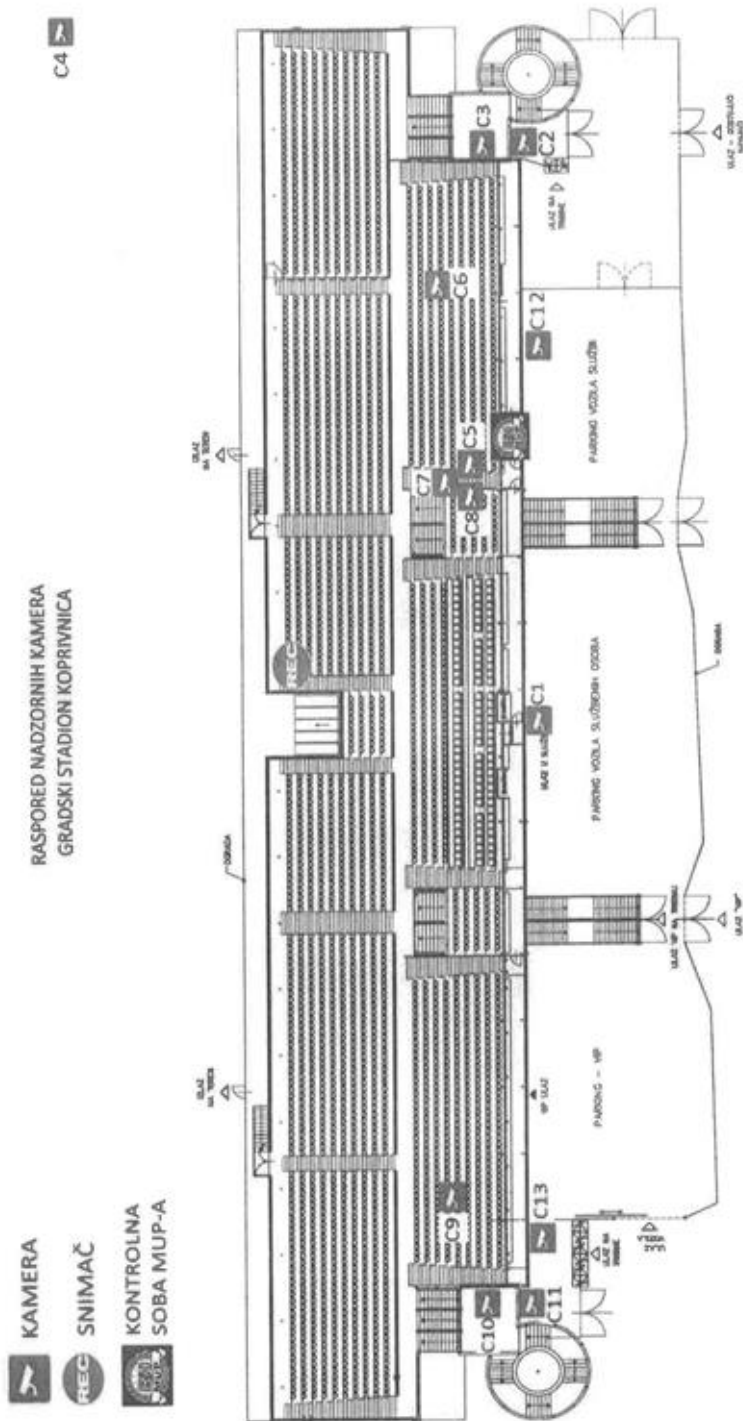
Kamera C11 – smještena je nasuprot blagajne za karte (blagajna sjever), ima namjenu snimanja navijača prilikom kupnje karata i prilikom prolaska na stepenice u smjeru tribina.

Kamera C12 – smještena je desno od ulaza u teretanu i ima namjenu snimati ulaz u teretanu, službene prostorije i parking ispred ulaza u službene prostorije.

Kamera C13 – smještena je nasuprot brojača karata domaćih navijača, ima namjenu snimanja navijača prilikom prolaska kroz brojače.

Digitalni uređaj (snimač) za pohranu podataka sa kamera nalazi se u uredskoj prostoriji (službena prostorija delegata), ispod samih tribina. Uz uređaj za pohranu podataka nalazi se monitor, na kojem se pregledavaju video zapisi.

U kontrolnoj prostoriji MUP-a, na vrhu tribina, nalazi se monitor, konzola VSK 100 za kontrolu PTU kamera, digitalni QUAD (razdjelnik video signala) i VGA konverter [10].

Slika. 5. Raspored nadzornih kamera [24].

9. STANJE SIGURNOSTI U NK SLAVEN BELUPO KOPRIVNICA

1. Stadionska infrastruktura [11]:

Gradski stadion u Koprivnici na kojem utakmice igra NK Slaven Belupo izgrađen je u prvoj fazi dakle za sada postoji samo jedna tribina kapaciteta 3,205 sjedećih mjesta gdje su smješteni i domaći i gostujući navijači.

Postoje odvojeni ulazi, sanitarni čvorovi i sektori smještaja za gostujuće i domaće navijače. Gostujući navijači smješteni su u ograđeni „box“ na južnoj donjoj strani tribine kapaciteta 353 sjedalice. U slučaju većeg broja gostujućih navijača od 353 (utakmice sa Dinamom i Hajdukom kada ima 500 – 700 gostujućih navijača) preostali dio smješta se u za to rezervirani natkriveni dio tribine iznad „box-a“ kapaciteta 350 sjedalica koji se onda posebno osigurava dodatnim brojem zaštitara i interventnih policajaca po potrebi.

Na stadionu je instaliran video nadzor od 13 kamera (3 pokretne) koje dobro pokrivaju i prostor tribine i prostor ispred tribine. Upravljanje kamerama je u policijskoj kontrolnoj prostoriji na vrhu tribine, a DVD snimač (snima 24 sata) s monitorom instaliran je u prostoriji delegata ispod tribine. Sustav je priključen direktno na CDS zaštitarske tvrtke „Zaštita XYZ“ koja 24 sata nadgleda i osigurava stadion.

Na stadionu 2015. godine instalirani su uređaji za kontrolu ulaska gledatelja i novi sustav ticketinga koji omogućava štampanje ulaznica sa osobnim podacima. Na ulazu za domaće navijače postavljena su 3 ulaza pune visine, svaki propusnosti 1,100 gledatelja na sta, a na gostujućem ulazu postavljen je jedan ulaz kapaciteta 1,100 gledatelja na sat, a u slučaju potrebe tu se može koristiti kao još jedan dodatni ulaz i ručni prijenosni čitač ulaznica

Razrađeni su i primjenjuju se potrebni propisani dokumenti „Plan evakuacije“ i „Plan organizacije utakmica“, kao i plan osiguranja za svaku pojedinačnu utakmicu.

2. Službe zaštite i osiguranja [11]:

Klub ima odličnu suradnju sa zaštitarskom tvrtkom „Zaštita XYZ“ koja vrši osiguranje utakmica i stadiona, sa Policijom – Policijska uprava KC KŽ te ostalim hitnim službama (vatrogasci, hitna pomoć, sudac za prekršaje i dr.).

Prilikom organizacije utakmice koja za klub predstavlja povećani rizik radi velikog broja gostujućih navijača (Hajduk, Dinamo, Rijeka) striktno se provode planirane mjere tako da policijski službenici vrše prve provjere na cestovnim prilazima Koprivnici i na željezničkom kolodvoru gdje izdvaja sve sumnjive navijače (pod utjecajem alkohola, koji posjeduju pirotehnička sredstva, oružje, drogu i sl.) zaštitarska služba vrši detaljne preglede na ulazima i oduzima sve zabranjene stvari (pirotehnika, droga i sl.) tako da je unatoč velikom broju gostujućih navijača bilo vrlo malo ubačenih i zapaljenih pirotehničkih sredstava (većinom su zapalili prokrijumčareni selotejp u koji su zamotali zapaljivi prah i to zapalili u 3 – 4 navrata). S domaćim navijačima nema nikakvih problema jer oni korektno navijaju i ne rade nikakve incidente.

Svi zabilježeni problemi i prekršaji bili su od strane gostujućih navijača (Torcida, BBB i Armada).

Koordinaciju svih potrebnih aktivnosti i zadaća vršio je klupski povjerenik za sigurnost g. Ime Prezime, koji je prisustvovao i svim sastancima i seminarima organiziranim od strane HNS-a i MUP-a.

3. Domaći navijači [11]:

Klub u ovom trenutku nema organiziranu navijačku skupinu. Nema putovanja navijača na gostujuće utakmice. Na domaćim utakmicama korektno navijaju za svoju ekipu, ne vrijeđaju i ne upotrebljavaju pirotehnička niti kakva druga nedozvoljena sredstva. U polusezoni jedino NK Slaven Belupo nije bio kažnjen zbog neprimjerenog ponašanja njegovih navijača. Do Prije 6 godina klub je imao organiziranu navijačku skupinu „Plave brigade“ cca. 150 pripadnika koja je putovala i na gostujuće utakmice (max. 100 navijača), ali zbog problema u rukovodstvu skupine prestala sa organiziranim djelovanjem. U vrijeme svoje aktivnosti nije radila izgrede ni probleme.

4. Pojačane mjere sigurnosti [11]:

U skladu s dopisom i uputama MUP – Uprave policije od 25.11.2015. i Povjerenika za sigurnost HNS-a od 20.11.2015. u vezi podizanja mjera sigurnosti sportskih klubova organizatora natjecanja, a vezano uz teroristički čin u Parizu, održani su sastanci s predstavnicima Policijske uprave KC KŽ i zaštitarskom tvrtkom „Zaštita XYZ“, te svim djelatnicima kluba, ažurirani su provedbeni dokumenti te se svakodnevno provode sve propisane mjere vezano uz to, iako je stadion zahtjevan za svakodnevno osiguranje

jer tu tijekom dana trenira uz seniore i preko 250 djece sa kojima dolaze roditelji, rodbina i sl. te se tu svakodnevno kreće veliki broj ljudi, a stadion nije potpuno ograđen i zatvoren.

ZAKLJUČAK STANJA SIGURNOSTI U²⁸ „NK SLAVEN BELUPO“ [11]:

Procjenjujemo da je stanje sigurnosti na stadionu u Koprivnici dobro. Provode se sve propisane i planirane mjere i ne očekuje se povećanje ekscesa i protupravnih i drugih ponašanja. Sve službe koje su uključene u organizaciju utakmice odrađuju svoju dužnost na visokom nivou i tu se ne očekuju nekakvi veći problemi.

Po završetku gradnje stadiona u drugoj fazi (kada se osiguraju potrebna financijska sredstva) i izgradnje još jedne tribine na istočnoj strani kapaciteta cca. 1,800 gledatelja na kojoj će biti onda sektor za gostujuće navijače kapaciteta 900 gledatelja i sa sigurnosnog aspekta još bolje će se moći organizirati utakmice.

²⁸ S. Lončarek i R. Kerovec: „Stanje sigurnosti u NK „Slaven Belupo“ Koprivnica“, suglasnost za korištenje Stanja sigurnosti u izradi rada dobivena od povjerenika za sigurnost NK „Slaven Belupo“ S. Lončareka.

10. ZAKLJUČAK

Nogomet spada u jedan od najpopularnijih sportova današnjice i kao takav privlači velike mase ljudi različitih razmišljanja koji mogu predstavljati potencijalni rizik za imovinu i ljude. Najveći utjecaj na povećanje rizika od mogućih incidenata na nogometnim terenima, stadionima i javnim prostorima predstavljaju: loše stanje u državi, rasna i vjerska netrpeljivost, geografski položaj i nezadovoljstvo životom određenih pojedinaca koji mogu imati negativan utjecaj na veći broj ljudi i potaknuti ih na kršenje zakona. Razina sigurnosti u 1. i 2. HNL je na zadovoljavajućoj razini uz pukoji incident i pokušaj narušavanja sigurnosti, jer organi sigurnosti i zaštitarske tvrtke pravovremeno reagiraju kako bi se uklonile sve mogućnosti nastanka nereda.

Problem koji se godinama provlači ispod tepiha krije se na nižim ligama hrvatskog nogometa. Pravilnikom i zakonima vezanim za očuvanje sigurnosti na športskim natjecanjima je sve definirano, ali rijetko se sudionici pridržavaju društveno prihvatljivih normi jer se vode mišlju da ako su platili ulaznicu mogu raditi što žele bez obzira na posljedice, a organizatorima natjecanja sigurnost nije na vrhu liste prioriteta. Tako se nerijetko vide opasni predmeti na utakmicama kao što su staklene boce koje mogu uzrokovati fatalne posljedice ukoliko se posluže kao sredstvo napada ili obrane. UEFA je uspjela staviti pod kontrolu verbalno vrijeđanje dok na hrvatskim nižim ligama i dalje predstavlja glavnu zanimaciju tokom i nakon utakmice, a stavljanje nižih liga je trenutno preveliki zalogaj za sve uključene u nogometno natjecanje.

Kao sudionik na nogometnim natjecanjima nižih liga imao sam prilike primijetiti nekoliko sigurnosnih rizika koji bi se mogli ukloniti uz malo volje i truda. Propusti koji su se najčešće događali su prodaja alkoholnih pića u staklenoj ambalaži koja je zakonski zabranjena na nogometnim natjecanjima, ali u nižim ligama se i dalje „tolerira“ što je znalo rezultirati time da su boce bile bacane prema sudionicima natjecanja. Zakon je prvi korak u podizanju stupnja sigurnosti, ali je potrebno napraviti provedbu samog Zakona kako bi svi uključeni u natjecanje mogli istinski uživati u čarima sportskog natjecanja.

11. LITERATURA

- [1] Bodin D., Robene L., Heas S.: „Sport i nasilje u Europi“, KNJIGA TRGOVINA d.o.o., Zagreb, (svibanj, 2007.), ISBN 978-953-6414-09-03
- [2] Nimac K.: „Sprječavanje nereda na športskim natjecanjima – zakonska regulativa u Republici Hrvatskoj i nekim europskim zemljama“, Stručni rad
- [3] Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03, 71/06, 43/09 i 34/11), www.nn.hr, pristupljeno 03.02.2019.
- [4] Pravilnik o sigurnosti na nogometnim utakmicama - https://hns-cff.hr/files/documents/136/Pravilnik%20o%20sigurnosti%20na%20nogometnim%20utakmicama_1.pdf, pristupljeno 07.03.2019.
- [5] Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 5/14), www.nn.hr, pristupljeno 02.02.2019.
- [6] Pronađeno 96 baklji, osmero ljudi zadržano – www.glas-slavonije.hr, pristupljeno 10.03.2019.
- [7] Sramotni napad na autobus s igračima Cityja zasjenio veliku pobjedu Liverpoola! – www.tportal.hr, pristupljeno 10.03.2019.
- [8] Veliki neredi BBB-a na Maksimiru – www.tportal.hr, pristupljeno 10.03.2019.
- [9] MUP Privedena 41 osoba, uglavnom zbog alkoholiziranosti – www.nacional.hr, pristupljeno 10.03.2019.
- [10] BOXER SECURITY d.o.o.: Elaborat osiguranja broj: 01-01/2019, „Prvenstvena nogometna utakmica 1. HNL MAX TV, 18. KOLO 2018/19 NK SLAVEN BELUPO vs HNK RIJEKA“, (siječanj, 2019.), kl.: 100/19-01-01, Ur. Br.: BS01/19-01
- [11] S. Lončarek i R. Kerovec: „Stanje sigurnosti u NK „Slaven Belupo“ Koprivnica“, 17.01.2016.
- [12] Zakon o privatnoj zaštiti (NN 68/03, 31/10 i 139/10) - www.zakon.hr, pristupljeno 29.03.2019.
- [13] Opća deklaracija o ljudskim pravima – www.nn.hr, pristupljeno 28.03.2019.

[14] European Convention on Spectator Violence and Misbehavior at Sports Events and in particular at Football Matches - www.conventions.coe.int, pristupljeno 27.03.2019.

[15] Zakon o javnom okupljanju (NN 128/99, 90/05, 139/05, 150/05, 82/11 i 78/12) – www.zakon.hr, pristupljeno 28.03.2019.

[16] Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 i 118/18) - www.zakon.hr, pristupljeno 29.03.2019.

[17] Kaos na utakmici: Na stadionu u Zaprešiću eksplodirao reflektor, a potom je izbio i požar – www.rtl.hr, pristupljeno 01.09.2019.

[18] Talijanskom huliganu 11 godina zatvora za ubojstvo policajca u Cataniji 2007. – www.index.hr, pristupljeno. 22.08.2019.

[19] Uoči i nakon završetka utakmice 65 privedenih <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/nakon-zavrsetka-utakmice-17-privedenih---279602.html>, pristupljeno 23.08.2019.

Popis slika

[20] Slika 1. Sektorska podjela i razmještaj zaštitara.

[21] Slika 2. Plan pražnjenja tribine s gostujućim navijačima.

[22] Slika 3. Parkiranje službenih sudionika utakmice.

[23] Slika 4. Plan sa javnim pristupim, područjima za pregled gledateljima i izlazima za slučaj nužde.

[24] Slika 5. Raspored nadzornih kamere.

Popis tablica

[25] Tablica 1: Ovlaštenja redara, provođenje i načela postupanja.

[26] Tablica 2: Popis zaštitara za prvenstvenu nogometnu utakmicu 18. kolo 1. HNL NK SLAVEN BELUPO – HNK RIJEKA, 30.01.2019.